

Příčiny a důsledky nárůstu terorismu v zemích Evropské unie

Jiří Wawrosz

Bakalářská práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Jiří Wawrosz
Osobní číslo: L19384
Studijní program: B2825 Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Ochrana obyvatelstva
Forma studia: Kombinovaná
Téma práce: Příčiny a důsledky nárůstu terorismu v zemích Evropské unie

Zásady pro vypracování

1. Provedte literární rešerši zvoleného tématu s akcentem na právní normy, koncepční a strategické dokumenty.
2. Zpracujte přehled nejvýznamnějších teroristických organizací v historickém a geografickém kontextu.
3. Pojednejte o přímém vlivu teroristické aktivity na vývoj politického, ekonomického a bezpečnostního prostředí v zemích nejvíce zasažených teroristickými útoky.
4. Navrhnete možná opatření ke snížení hrozby terorismu na evropské úrovni.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. SOULEIMANOV, Emil. *Terorismus: Pokus o porozumění*. Praha: Slon, 2010. ISBN 978-80-7419-038-4.
2. LHOŤAN, Lukáš. *Islám & islamismus v České republice*. 3. rozšířené vydání. 2019, 352 s. ISBN 978-80-907004-4-4.
3. European Commission. *Communication from The Commision to The European Parliment, The European Council, The Council, The European Economic and Social Comitee ans The Comitee of the regions: A Counter-Terrorism Agenda for the EU: Anticipate, Prevent, Protect, Respond*. Brusel: European Commission, 2020.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **13. května 2022**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 1. prosince 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 13.5.2022

Jméno a příjmení studenta: Jiří Wawrosz

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku příčin a důsledků nárůstu terorismu v zemích Evropské unie. Terorismus je uveden v historických a geopolitických souvislostech, je popsána jeho typologie a ideové zdroje. Nastíněny jsou příčiny terorismu v kontextu imigrační a integrační politiky členských států. Dále jsou popsány nejvýznamnější teroristické organizace, které měly vliv na vývoj bezpečnostního prostředí v Evropě. Přístup Evropské unie jako celku k hrozbě terorismu je analyzován s určením výsledné strategie. Důsledky, v podobě souboru nejzávažnějších rizik, jsou rovněž podrobeny analýze s využitím jejich souvztažnosti a následně jsou navržena opatření k minimalizaci jejich dopadů.

Klíčová slova: analýza, Evropa, unie, radikalizace, terorismus

ABSTRACT

This bachelor thesis is focused on the causes and consequences of the increase in terrorism in the countries of the European Union. Terrorism is presented in historical and geopolitical contexts, its typology and ideological sources are described. The causes of terrorism are outlined in the context of Member States' immigration and integration policies. The most important terrorist organizations that have influenced the development of the security environment in Europe are also described. The European Union's approach to the threat of terrorism is analyzed to determine the resulting strategy. The consequences in the form of a set of the most serious risks are also analyzed using their correlation, and subsequently measures are proposed to minimize their impacts.

Keywords: analysis, Europe, union, radicalization, terrorism

Na tomto místě bych chtěl poděkovat panu prof. Ing. Dušanu Vičarovi, CSc. za jeho čas, odborné rady a připomínky, které pomáhaly zformovat tuto práci. Poděkování samozřejmě patří také rodině, zejména manželce a dcerám, za obrovskou podporu a trpělivost.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 CHARAKTERISTIKA TERORISMU	11
1.1 TYPOLOGIE TERORISMU.....	12
1.1.1 Kriminální terorismus	12
1.1.2 Patologický terorismus.....	12
1.1.3 Politický terorismus	13
2 HISTORIE TERORISMU.....	14
2.1 RANÝ TERORISMUS	14
2.2 TERORISMUS VE 20. STOLETÍ.....	16
3 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ TERORISTICKÉ ORGANIZACE.....	17
3.1 EUSKADI TA ASKATASUNA	17
3.2 IRSKÁ REPUBLIKÁNSKÁ ARMÁDA	19
3.3 BRIGATE ROSSE	21
3.4 ISLÁMSKÝ STÁT.....	23
3.4.1 Specifika fungování tzv. Islámského státu.....	23
3.4.2 Perspektiva tzv. Islámského státu po roce 2020.....	24
4 PŘÍČINY SOUČASNÉHO TERORISMU V EVROPĚ.....	26
4.1 DŽIHÁDISMUS	26
4.2 RADIKALIZACE.....	27
4.3 RADIKALIZACE VE VĚZEŇSKÝCH ZAŘÍZENÍCH	29
5 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI.....	30
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	31
6 ČTYŘI PILÍŘE EU V BOJI PROTI TERORISMU	32
6.1 PŘEDVÍDÁNÍ.....	32
6.1.1 Projekt DANTE.....	33
6.2 PREVENCE	34
6.2.1 Internet	34
6.2.2 Integrace a resocializace	34
6.3 OCHRANA.....	35
6.3.1 Kritická infrastruktura	35
6.3.2 Ochrana vnější hranice EU.....	35
6.4 REAKCE.....	36
6.4.1 Financování terorismu.....	36
6.4.2 Ochrana obyvatelstva	36

7	ANALÝZA PŘÍSTUPU EVROPSKÉ UNIE K HROZBĚ TERORISMU	37
7.1	NÁVRHY OPATŘENÍ KE ZVÝŠENÍ PŘIPRAVENOSTI EÚ NA HROZBU TERORISMU	47
8	KVALITATIVNÍ ANALÝZA RIZIK S VYUŽITÍM JEJICH SOUVZTAŽNOSTI.....	49
8.1	TABULKA SOUVZTAŽNOSTI	49
8.2	VYHODNOCENÍ ANALÝZY KARS A NÁVRHY OPATŘENÍ	52
	ZÁVĚR	60
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	61
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	67
	SEZNAM OBRÁZKŮ	68
	SEZNAM TABULEK.....	69

ÚVOD

Terorismus byl poměrně dlouhou dobu většinou obyvatel států Evropské unie vnímán jako značně vzdálený fenomén, který je bezpečně uzavřen hranicemi států, jako jsou např. Irák, Sýrie, Afghánistán, Pákistán a další. Teroristické útoky z 11. září 2001 v plné síle ukázaly možnosti a schopnosti do té doby vcelku neznámé islamistické skupiny Al-Káida. Následná odvetná vojenská operace v Iráku a Afghánistánu, která trvala přes dvacet let, dopomohla ke vzniku a ideovému ukotvení dalších teroristických organizací. Zcela zásadní role připadla organizaci s názvem tzv. Islámský stát. Tato organizace dokázala dosud nevídaným způsobem zorganizovat dálkový nábor nových příznivců na území Evropy. Členské státy se musely adaptovat na podmínky zvyšující se četnosti i brutality útoků. S ohledem na volný pohyb osob v Schengenském prostoru a přesahu terorismu do dalších zemí je zřejmé, že Evropská unie jako instituce, bude nucena převzít iniciativu v boji proti terorismu.

Cílem této bakalářské práce je pojednat o historickém vývoji terorismu v Evropě, jeho formách a ideových zdrojích. Dále budou analyzovány nejvýznamnější teroristické organizace, které svým působením výrazně ovlivnily evropské bezpečnostní prostředí a příčiny současného terorismu v zemích Evropské unie. V rámci praktické části bude za pomoci metody SWOT provedena analýza přístupu Evropské unie k hrozbě terorismu s cílem určit nejvýhodnější strategii pro EU jako celek a navrhnout opatření pro optimalizaci nejzávažněji hodnocených rizik. V další části bude na základě odborné literatury a expertních odhadů sestavena množina rizik v přímé souvislosti s terorismem a provedena kvalitativní analýza rizik s využitím jejich souvztažnosti na úrovni Evropské unie. Na základě výsledků analýzy KARS budou navržena opatření ke snížení hrozby terorismu v Evropské unii.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA TERORISMU

Každá země světa v zásadě terorismus definuje vlastním způsobem. V českém právním řádu je terorismus definován jako „*plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící k dosažení vytčených cílů*“. S tím úzce souvisí i právní ukotvení pojmu „teroristický skutek“. Po událostech z 11. září 2001 byl radou EU v dokumentu Společný postoj Rady EU pro užití zvláštních opatření pro boj s terorismem (2001/931/SZBP) vymezen pojem „teroristický skutek“. Tento termín byl následně implementován do trestního řádu České republiky (§311 a §312 zákona č. 40/2009 Sb.). Teroristickým skutkem se rozumí čin nebo množina činů, které byly spáchány s úmyslem vážně zastrašit obyvatelstvo, přimět vládu nebo mezinárodní organizaci ke konání popř. nekonání určitých kroků nebo vážně destabilizovat či zničit základní politické, ústavní a ekonomické struktury (Odbor bezpečnostní politiky MV ČR, 2009).

Vznik a vzestup terorismu je teoreticky možný kdekoliv na světě. Historicky byl terorismus obecně považován za „*zbraň slabých*“. Existuje ovšem určitý soubor podmínek a okolností, které rozvoj terorismu akcelerují. Jedním z elementárních činitelů je sociální úroveň a hodnotový systém společnosti. V komunitách se silnými sociálními vazbami a kolektivním laděním, je získávání nových členů či získávání podpory pro teroristy deklarovaný cíl mnohem snazší, než v kulturách se silným individuálním akcentem. V zemích „západního střihu“ není tradiční hodnotou obětování sebe sama ve prospěch společnosti, skupiny, myšlenky. Některé motivy se v čase mohou vyvíjet nebo měnit, jiné zůstávají po mnoho let neměnné. Mezi naprosto tradiční zdroje patří bezesporu náboženství, separatismus, etnicko-sociální napětí, opozice vůči establishmentu apod. Je ovšem vysoce pravděpodobné, že v blízké budoucnosti bude terorismus motivován tématy jako globální změna klimatu, potravinová a energetická nedostatečnost, zvyšující se sociální napětí např. v souvislosti s pandemií COVID-19, neúměrné zvyšování životních nákladů apod. Rozvoj moderních technologií a zejména jejich dostupnost zásadním způsobem proměnila komunikaci členů, jejich koordinace a v neposlední řadě také způsob řízení teroristických skupin. K dispozici jsou nejrůznější komunikační platformy, které dokáží přenášená data šifrovat, uzavřené skupiny na sociálních sítích, využívání komunikačních prostředků uvnitř počítačových her a podobně (Pařízková, 2007).

1.1 Typologie terorismu

K terorismu nelze přistupovat jako k běžné násilné trestné činnosti. Jedná se o zcela specifický a komplexní proces, který v sobě zahrnuje celou řadu určujících aspektů. Zásadním prvkem soudržnosti teroristické skupiny je motiv resp. cíl, kterého má být dosaženo. Dalšími nezbytnými složkami jsou např. nábor nových členů, zajištění finančních zdrojů, organizační struktura, logistické zabezpečení apod. (Skřehot, Bumba, Havlová, 2009).

1.1.1 Kriminální terorismus

Kriminální terorismus se vyznačuje především absencí jakékoliv ideologie či vyššího hodnotového principu. Fundamentálním motivem je získání finančních, materiálních či jiných výhod. Takto získané prostředky bývají využity pro další rozšíření kriminálních aktivit. Ačkoliv v tomto případě není vždy zcela zřetelná hranice mezi terorismem a organizovaným zločinem, je zřejmé, že lze tímto způsobem efektivně destabilizovat politické prostředí a nebo přímo prosazovat určité politické cíle. Typickým příkladem mohou být jihoamerické drogové kartely, které používaly teroristické metody k ochraně svých obchodních zájmů (Skřehot, Bumba, Havlová, 2009). Vedle útoků na budovy soudů a dalších veřejných institucí za pomoci výbušnin se odehrávaly také eliminace osob z řad politiky, policie, justice apod. Vyvrcholením byl neúspěšný bombový atentát v letadle B – 727 kolumbijských aerolinek Avianca dne 27. listopadu 1988. Při výbuchu zemřelo 107 cestujících. Cílem měl být kolumbijský prezidentský kandidát César Gaviria Trujillo, který ovšem v letadle necestoval (Novák, 2019).

1.1.2 Patologický terorismus

Pachatelem je zpravidla psychicky narušený jedinec, který se snaží dosáhnout vlastního psychického uspokojení. Zdrojem pro spáchání teroristického skutku mohou být symptomy vyplývající z diagnózy pachatele např. obsese, stihomam apod. Dalším impulsem ke spáchání teroristického útoku mohou být reálné události, které pachatel nedokáže zpracovat, přikládá jim další významy a nebo se jimi může cítit ohrožen. Při sofistikovanějších útocích se může výrazně snižovat možnost odhalení a dopadení pachatelé. Tito lidé jednak operují samostatně a druhá z povahy svého duševního stavu často žijí na okraji společnosti s minimem sociálních kontaktů a vazeb (Skřehot, Bumba, Havlová, 2009).

Jako příklad lze uvést kauzu Theodora Kaczynského, který v období 1978 – 1996 rozesílal podomácku vyrobené dopisní bomby, které usmrtily 3 osoby a dalších 24 bylo zraněno. Jeho útoky byly většinou namířeny proti různým americkým univerzitám a leteckým společnostem. Odtud vznikla jeho přezdívka Unabomber (University and Airline bomber). Theodor Kaczynski tímto způsobem usiloval o svržení společensko-politických struktur a revoluci proti moderní industriálně-technologické společnosti (Krupka, 2021).

1.1.3 Politický terorismus

Politický terorismus není snadné vymezit či definovat. Za důležitý markant v otázce rozlišení je často považována spoluúčast státu nebo některé z jeho složek na teroristické činnosti a to přímo či nepřímo. Politický terorismus lze dělit na dva základní přístupy – subverzivní a represivní. Zatímco subverzivní (podvratná) forma usiluje o narušení a destabilizaci stávajícího uspořádání, represivní přístup si naopak klade za cíl udržet politický “status quo” (Jakubec, 2015).

Vývoj politického terorismu lze rozdělit do dvou časových úseků. V moderních dějinách se za první vlnu politického terorismu považuje období po roce 1960 a 1990, druhou vlnou je prakticky možné nazývat přítomnost. V průběhu první vlny se formovaly především ultralevicové popř. antikolonialistické skupiny. Tyto skupiny prosazovaly zejména komunistickou popř. anarchistickou ideologii. Ke konci 20. století se politický terorismus transformuje do naopak ultrapravicové resp. nábožensky-politické podoby (Jakubec, 2015; Janků, Suchý, 2013)

2 HISTORIE TERORISMU

Pojem terorismus pochází z latinského slovesa „*terrere*“, které lze vykládat jako „*šíření strachu či hrůzy*“. Často jsou termíny jako „*teror, terorismus*“ uvozovány v kontextu Velké francouzské revoluce a propagátora tzv. régime de la terreur Maximiliena Robespiera. Nicméně principy, nástroje a cíle terorismu mají mnohem hlubší kořeny. Terorismus je v současné době vnímán zejména v souvislosti s islámem resp. islámskými radikálními skupinami. Svou nezanedbatelnou úlohu v tom samozřejmě sehrály události z 11. září 2001. Ovšem v období raného terorismu nebylo vždy náboženství prioritní hnací silou. Lze nalézt celou řadu motivů jako např. politický, antikoloniální, separatistický, etnoseparatistický a mnoho dalších. Terorismus se v některých případech stává posledním možným prostředkem k vyjádření názoru ideově, etnicky nebo nábožensky sjednocené menšiny, pokud jsou vyčerpány ostatní možnosti vedení dialogu např. s vládou nebo dominující etnickou skupinou určitého území nebo státu (Souleimanov et al., 2010).

2.1 Raný terorismus

V období první židovské války (v letech 66 – 73 n. l.) se mezi židovským obyvatelstvem vytvořila skupina tzv. zélótů, jako prvek aktivního odporu proti římské nadvládě. Tato skupina vraždila římské vojáky a jejich přívržence dýkami zvanými „*sica*“, vždy na veřejných místech a s vysokou mírou brutality. Jejich cílem bylo nejen vyvolat povstání širokého židovského obyvatelstva proti Římanům, ale zejména následně nastolit v Izraeli přísnou teokracii. Aktivita zélótů vůči římským vojskům byla ve výsledku kontraproduktivní, neboť Římané v odvetném tažení dobyli a doslova vyplenili částečně osvobozený Jeruzalém. Poslední skupinky zélótů se ukryly v pevnosti Masada, kterou Římané po tři roky obléhali. S ohledem na bezvýhodnost situace se zélóti v předvečer dobytí pevnosti rozhodli na popud jejich vůdce El'azara ben Ja'ira spáchat hromadnou nábožensky motivovanou sebevraždu. V aktivitě zélótů je možné spatřit určitou předlohu nejen guerrillové války, subverzivního terorismu, ale také náboženského fanatismu. (Flavius, 1990; Spiegel, 2007; Souleimanov et al., 2010).

Další skupinou vyznávající náboženský fundamentalismus byli tzv. asasíni. Název není původní a sekta jej získala až mnohem později. Původně byli v dobové literatuře označováni jako hašašini. Zde je zřejmý odkaz na konzumaci konopné pryskyřice (hašiše), ale podle některých historiků se jedná o obecný hanlivý výraz, jehož použití mělo sektu zdiskreditovat (Sedlářová, 2016).

Jejich činnost byla ohraničena oblastí Perského zálivu přibližně v 11. – 13. století. Striktně hierarchická organizační struktura poskytovala jejich vůdci Hasanu ibn Sabbáhovi efektivní možnosti řízení činnosti skupiny. Jako teologický a do určité míry i politický základ používali učení šiitské větve islámu. Ambicí asasínů bylo vytvoření vlastního státu – chalífátu. Vzhledem ke zřejmé početní nevýhodě nebylo možné rozpoutat otevřený konflikt s dobovými panovníky, proto asasíni využívali úkladných vražd svých politických a náboženských oponentů. Hojně využívaným nástrojem byla infiltrace do řad blízkých zamýšlenému panovníkovi či duchovnímu, jenž měl být eliminován. Členové sekty patřili mezi poměrně vzdělanou společenskou vrstvu se znalostí jazyků, využívajících převleky a další prostředky k dokonalému splynutí s prostředím. Pokyn k vykonání vraždy přicházel vždy od vůdce sekty. Samotná exekuce probíhala výhradně dýkou, za bílého dne na veřejně velmi exponovaných místech např. na tržištích, náměstích apod. Zvolená taktika měla za cíl nejen vzbudit hrůzu mezi oponenty sekty, ale zároveň propagandisticky cílila na běžné obyvatelstvo. V průběhu přibližně dvou století aktivity asasínů začaly v muslimském světě představovat skutečnou hrozbu. Z toho důvodu byl širokou muslimskou komunitou v podstatě vítán vpád Mongolů, neboť znamenal faktický konec aktivity asasínů. Pozoruhodným aspektem je bezesporu přístup asasínů k publicitě svých skutků a propracovaná vnější i vnitřní propaganda (Sedlářová, 2016).

Za prvopočátek vzniku terorismu k prosazení výhradně politických cílů a změn lze považovat podpis Vestfálské smlouvy roku 1648, jakožto základní dokument moderních národních států. Do té doby absentovala přítomnost ústřední autority, na kterou by bylo možné teroristické skutky zaměřit. Konflikty se odehrávaly veskrze mezi šlechtou popř. čelnými představiteli náboženských skupin a zpravidla nepřilíš organizovanými a mnohdy najatými skupinkami obyvatel (The Evolution of Terrorism, b.r.).

S rozvojem mocenských struktur na úrovni státu je patrný vznik i tzv. státního terorismu. Jak již bylo předesláno v úvodu kapitoly, za představitele je považován Maxmilien Robespier, advokát a jedna z hlavních postav Velké francouzské revoluce v letech 1789 – 1799. Robespierovým politickým cílem bylo zbavit Francii tzv. nepřátel revoluce. Výsledkem byly tisíce odpůrců sřatých gilotinou. Stejný osud ostatně stihl i francouzskou královnu Marii Antoinettu (Němec, c1997-2021).

V průběhu „rudého teroru“ Robespiera a jeho následovníků se začal formovat odpor ze strany Girondistů a royalistů vůči Jakobínům, který vyvrcholil zatčením a popravením Robespiera v roce 1794. Období Velké francouzské revoluce je z hlediska vývoje terorismu zajímavé jednak terorem organizovaným státem proti vlastním občanům a také v protistátní resp. kontrarevoluční činnosti dotčených skupin obyvatel (Němec, c1997 – 2021).

2.2 Terorismus ve 20. století

S koncem 1. světové války se evropské koloniální mocnosti musely pozvolna vyrovnávat s nastávající ztrátou svých koloniálních držav. V koloniích a podrobených územích sílily etnicko-nacionální skupiny, jejichž hlavním cílem bylo osvobození vlastního území od nadvlády cizího státu resp. vznik vlastního nezávislého státu. Teroristické skupiny se rekrutovaly z řad menšin, které se považovaly za určitým způsobem, utlačované dominantní většinou. Významnou charakteristikou etnicko-nacionálního terorismu je vysoká míra morální, materiální či osobní podpory ze strany menšiny, ze které teroristická skupina pochází. Teroristickou činnost většinově považují za zcela legitimní prostředek k dosažení svých cílů. Naopak druhá strana sporu terorismus odsuzuje, vynakládá prostředky k potlačení teroristických aktivit a v případě dopadení i tvrdě trestá (Pařízková, 2007).

V období po 2. světové válce až do roku 1989 zaznamenal světový terorismus vysokou dynamiku rozvoje. Vznikly nejen nové druhy terorismu z hlediska typologie (např. CBRN terorismus), ale proměnily se i využívané metody a prostředky, jako například únosy či sebevražedné útoky. Celá tato dějinná kapitola se odehrávala sice po skončení 2. světové války, ale vzhledem k bipolárnímu rozdělení světa, stále existovalo riziko vypuknutí dalšího světového konfliktu. Ačkoliv k 3. světové válce nedošlo, kontinuálně probíhaly lokální ozbrojené konflikty na okrajích nebo zcela mimo sféru vlivu jednotlivých mocenských bloků. Teroristické skupiny byly často podporovány Východním či Západním blokem v závislosti na povaze konfliktu a zájmech jednotlivých aktérů. Ilustračním příkladem může sloužit například Sovětská okupace Afghánistánu v období 1979 – 1989. Spojené státy americké (USA) povstaleckým skupinám mudžahedínů poskytovaly zbraně, munici, komunikační prostředky, výcvik a poradenství (Foltin, Řehák, 2006).

3 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ TERORISTICKÉ ORGANIZACE

Na základě obecné definice terorismu se za teroristickou organizaci považuje takové společenství osob, které se použitím násilí na jednotlivcích popř. celých skupinách obyvatel snaží prosadit své požadavky a cíle. Teroristické skupiny a organizace mohou být rozděleny podle motivace, která je, anebo by měla být určující pro jejich činnost. Není neobvyklým jevem, že skutečná motivace terorismu je odlišná od motivace deklarované navenek. V uplynulých dvou dekadách si zejména nábožensky motivované teroristické organizace osvojily techniky marketingu a propagandy. Šíření tiskovin, výroba audiovizuálního obsahu a zvýšená aktivita na sociálních sítích nejen umožňuje představit, zdůvodnit a obhájit široké veřejnosti své skutky, ale zejména se tímto způsobem realizuje nábor nových členů a sympatizantů (Berka, 2017).

Vzhledem k tématu této práce byly vybrány pouze teroristické skupiny a organizace, které svou činností ovlivňovaly nebo stále ovlivňují bezpečnostní prostředí v Evropě.

3.1 Euskadi Ta Askatasuna

Euskadi Ta Askatasuna (ETA) se překládá jako Baskicko a jeho svoboda. Militantní organizace byla založena v roce 1959 jako reakce na utlačovatelský režim generála Francisca Franka. ETA se zformovala pod vedením Julena Madariagy, který dokázal odštěpit z Baskické národní strany (PNV) skupinu radikálních studentů a intelektuálů. Ideologický základ pro činnost ETA tvořila ultralevicová politika a nacionalismus se silnými separatistickými tendencemi. Jejich činnost směřovala k vytvoření nezávislého socialistického státu na hranici Španělska a Francie. Konkrétně oblasti Baskicko a Navarra se měly sjednotit s francouzskými oblastmi Labourd, Basse-Navarre a Soule (Štenglová, 2018).

V počátcích se ETA těšila vysoké podpoře baskického obyvatelstva. Podporu poskytovaly i mnohé evropské státy, neboť ETA bojovala proti fašistickému režimu generála Franca. Se zvyšujícím se počtem útoků a rostoucím počtem civilních obětí ale o podporu veřejnosti postupně přišla. Finanční prostředky ke své činnosti organizace zprvu získávala bankovními loupežemi. Následným zdrojem příjmu se stalo inkasování výkupného za unesené osoby a výběr tzv. revoluční daně. Tato daň byla de facto formou výpalného a podnikatelé na celém území Baskicka byli nuceni platit. V roce 1961 se ETA pokusila vykolejit vlak, kterým cestovali veteráni z občanské války bojujících na straně frankistů. Nejčastěji využívaným prostředkem byly pumové atentáty zaměřené na politiky, soudce,

příslušníky armády a policie. Z pohledu ETA byl jednoznačně neúspěšnějším útokem atentát

na ministerského předsedu Luise Carrera Blanca v roce 1973. Úspěšně dokonaná vražda vysoce postaveného politika zřejmě posílila sebedůvěru ETA ve vlastní schopnosti. Bezpečnostní složky hned ve třech případech zabránily pokusům o útok na samotného španělského krále Juana Carlose v letech 1977, 1995 a 1997. Dne 21. října 2011 nastala zlomová událost. Prostřednictvím videonahrávky ETA oznámila ukončení činnosti, které potvrdila vydáním ukrytých zbraní španělským úřadům. Téměř šedesát let činnosti této separatistické organizace si vyžádalo více než 820 lidských životů (Štenglová, 2018; Štěpánek, 2021).

Tabulka 1: Přehled významných útoků ETA (BBC News, 2019; vlastní, 2022)

Rok	Místo útoku	Způsob provedení	Počet obětí
1968	San Sebastian Vražda velitele tajné policie Melitona Manzase.		1 mrtvý
1973	Madrid Vražda premiéra Luise Carrera Blancy.		1 mrtvý
1987	Barcelona Útok na supermarket.		21 mrtvých
1987	Zaragoza Útok na policejní stanici.		11 mrtvých
1997	Lasarte-Oria Vražda baskického radního Miguela Angela		1 mrtvý
1998	Rentéria Vražda politika Lidové strany Manuela		1 mrtvý
2006	Madrid Útok na parkovišti letiště Barajas.		2 mrtví
2008	Santona Útok na vojenskou akademii.		1 mrtvý raněných < 10
2009	Burgos Útok na kasárna Civilní gardy.		raněných > 10

3.2 Irská republikánská armáda

Irská republikánská armáda (IRA) vznikla v roce 1919 jako nástupnická organizace tzv. Irish Volunteers, militantní nacionalistické organizace založené v roce 1913. Prioritním a dlouhodobým cílem IRA bylo zbavit Irsko britské nadvlády a vybudování samostatného státu a to i za pomoci násilí a ozbrojeného odporu. Na politické úrovni tyto požadavky reprezentovala politická strana Sinn Féin. V průběhu Irské války za nezávislost (1919 – 1921), jakožto asymetrického konfliktu, IRA pod vedením Michaela Collinse využívala partyzánskou taktiku boje, včetně přepadení a sabotáží. Výsledkem bylo podepsání anglo-irské dohody, která položila základy dvou nových územních entit – Irska a Severního Irska. Přijetí této dohody rozštěpilo IRA na dvě frakce. První frakce dohodu podporovala, nicméně značný počet členů IRA dohodu naopak zcela odmítal. Bylo to dáno především faktem, že Irská republika získala autonomní postavení, zatímco Severní Irsko bylo stále součástí britského království. V období po roce 1950 začala IRA vyjma nacionalistických tendencí prosazovat i náboženská témata s cílem sjednotit římskokatolickou komunitu Irské republiky s převážně protestantskou enklávou Severního Irska. Jakkoliv byl tento úmysl neúspěšný, právě náboženství sehrálo v dalším vývoji klíčovou úlohu. V roce 1969 se uvnitř IRA odehrál další rozkol, jehož podstatou bylo velmi rozšířené využívání násilí. Rozdílný pohled na užití násilí dal vzniknout OIRA (oficiální linii) a PIRA (prozatimní). Zatímco OIRA dávala přednost parlamentnímu způsobu řešení, PIRA považovala terorismus za legitimní a jediný účinný nástroj v boji za svou věc. V sedmdesátých letech provedla PIRA sérii bombových útoků. Mnohé z nich představovaly odvetu za incident označovaný jako „Krvavá neděle“, při němž příslušníci britské armády postřelili v severoirském městě Londoderry 27 účastníků protestního pochodu, z toho 13 osob zraněním podlehl (Arthur, 2021).

Historickým mezníkem v zastavení teroristických útoků na britské politiky, armádní jednotky a zařízení byl podpis tzv. Velkopáteční dohody v roce 1998. IRA oficiálně ukončila činnost a odevzdala za přítomnosti mezinárodních pozorovatelů zbraně. Nicméně stejně jako v minulosti se část republikánu neztotožnila s podmínkami Velkopáteční dohody a rozhodla se pokračovat v násilném boji proti britským jednotkám. V současné době je na vzestupu organizace Nová IRA, která v dubnu letošního roku zavraždila novinářku Lyru McKee. Mimo to se v krátkém čase severoirská policie musela zabývat hned pěti dalšími pokusy o bombové útoky na policisty a před budovou soudu.

Místní úřady se domnívají, že okolnosti odchodu Velké Británie z Evropské unie (EU) budou teroristické útoky v budoucnu eskalovat (Hroch, 2019; ČTK, 2021).

Tabulka 2: Časová osa významných útoků IRA (History.com Editors, 2019; vlastní, 2022)

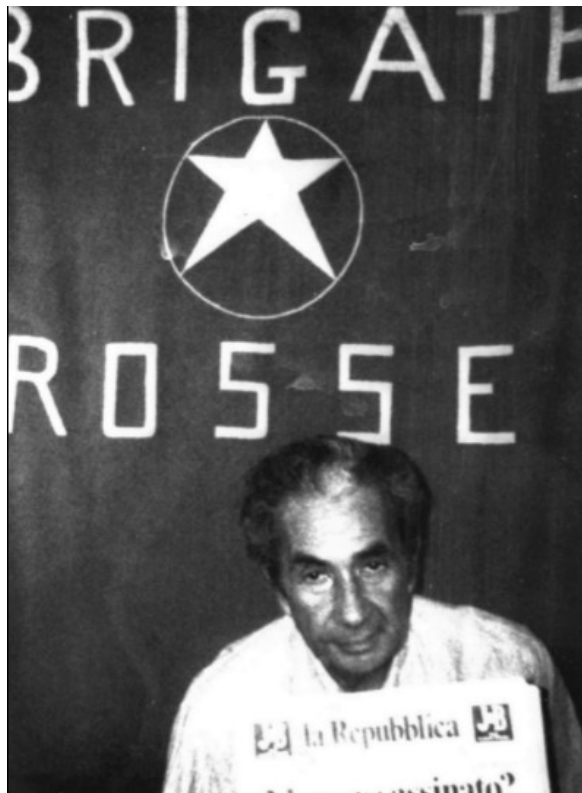
Rok	Místo útoku	Způsob provedení	Počet obětí
1972	Belfast Odvetný útok známý jako „Krvavý pátek“.		9 mrtvých 130 zraněných
1974	Birmingham Útok na „pubs“ zaplněné policisty mimo		21 mrtvých 182 zraněných
1979	Mullaghmore Při útoku na jachtu zabít lord Mountbatten.		4 mrtví
1987	Enniskillen Exploze v průběhu obřadu památky padlých.		11 mrtvých 63 zraněných
1993	Warrington Nálože v odpadkových koších nákup. centra		2 mrtví 50 zraněných
1998	Omagh Nejhorší masakr v historii IRA.		29 mrtvých zraněných >

3.3 Brigade Rosse

Militantní extrémně levicová organizace Brigade Rosse (BR) neboli Rudé brigády operovala na Apeninském poloostrově zejména po roce 1970. Cílem BR bylo zejména subverzivní činnost pro přípravu revoluce a nastolení vlády proletariátu. Vznik této organizace umožnily události přelomu šedesátých a sedmdesátých let, kdy byla Itálie zmítána turbulentním politickým a společenským vývojem. S odstupem času se v souvislosti s tímto obdobím začal užívat termín „anni di piombo“ (roky olova). Itálie měla prozápadně orientovanou vládu, stala se součástí Severoatlantické aliance a Evropského hospodářského společenství. Hospodářský růst doprovázela výrazná industrializace země na úkor zemědělství. Zemědělská produkce jižních regionů nemohla konkurovat tempu růstu životní úrovně v severní části země. Prohlubování rozdílů kvality života v různých částech Itálie vedlo ke zvyšování sociálního napětí. Ve výrobních závodech absentovaly odborové organizace, ztížené pracovní podmínky dělníků v kombinaci s nízkými mzdami vyvolaly masové demonstrace. Na univerzitě v Trentu byla studentem Renatem Curciou založena levicově orientovaná studijní skupina, která se zabývala osobnostmi, jako byli např. Karel Marx, Mao Zedong nebo Che Guevara. Skupina byla v kontaktu s obdobně smýšlejícími studenty v např. v Kalifornii, Paříži, Bruselu nebo Berlíně (Pešta, 2013).

Renato Curcio a jeho stejně radikálně smýšlející manželka Margherita Cagol jsou pokládáni za faktické zakladatele skupiny. V Miláně a jeho okolí dokázali shromáždit zatím poměrně malou skupinku stoupenců. Vznik BR byl vyhlášen v listopadu 1970 a to prostřednictvím bombových útoků na továrny a skladiště v Miláně. Hned v následujícím roce zařadily BR do svého portfolia také únosy a v neposlední řadě v roce 1974 došlo k první politicky motivované vraždě. Mezi nejznámější skutky BR se řadí únos a následná poprava bývalého italského premiéra Alda Mora, který byl 16. března 1978 zajat na cestě ze zasedání zákonodárního sboru. Během únosu bylo zabito pět členů ochranky. Únosci Mora zadržovali po dobu 54 dnů a opakovaně požadovali propuštění 13 členů BR. Tehdejší premiér Giulio Andreotti nevyhověl jejich požadavku ba co víc, kategoricky odmítl vyjednat s teroristy. Aldo Mora byl zastřelen a jeho tělo bylo nalezeno 9. května 1978 na ulici v zavazadlovém prostoru zaparkovaného vozidla v Římě. Přestože v následném procesu s dvěma desítkami příslušníků BR padly vysoké tresty, dodnes nejsou všechny okolnosti tohoto případu objasněny (Jenkins, 2018; ČTK, 2018).

O tři roky později si BR znovu řekly o celosvětovou pozornost. Dne 17. prosince 1981 byl ze svého bytu ve Veroně unesen americký generál James Lee Dozier, toho času zástupce náčelníka štábu pozemních sil NATO pro jižní Evropu. Čtveřice teroristů se v přestrojení za instalatéry dostala do bytu a pod pohrůžkou střelnou zbraní Doziera odvedli do bytu v Padově. Únosci Doziera drželi po dobu 42 dnů, kdy byl denně vyslýchán v souvislosti s operacemi NATO. Do sluchátek mu byla pouštěna hlasitá hudba, což vedlo k trvalému poškození sluchu. James L. Dozier byl 28. ledna 1982 osvobozen osmnáctičlennou policejní jednotkou a všichni únosci byli zatčeni. Podle výpovědí únosců měl být generál Dozier v určitou dobu zastřelen. V době únosu Jamese Doziera NATO jednalo o rozmístění jaderných raket Pershing II na Sicílii a politická situace v rámci vrcholící studené války byla mimořádně napjatá (Pullella, 2012).

Obrázek 1: Unesený expremiér Aldo Moro (ČTK, 2018)

Počet osob zapojených do aktivit BR se na konci sedmdesátých let odhadoval na 400 – 500 stálých členů, přibližně 1000 osob vypomáhajících příležitostně a další tisíce sympatizantů poskytujících finanční a materiální podporu. Díky pečlivé a systematické práci policie došlo k postupnému zatýkání regionálních vůdců i řadových členů BR a na konci osmdesátých let byla organizace takřka zničena (Jenkins, 2018).

3.4 Islámský stát

Džihádistická skupina tzv. Islámský stát (IS) se přihlásila o pozornost v roce 2011, kdy na pomezí Iráku a Sýrie obsadila rozsáhlá území, která po určitou dobu zcela ovládala. Některá světová média IS popisovala, jako novou teroristickou organizaci, která se překvapivým a záhadným způsobem velmi rychle zformovala a expandovala. Vznik IS ovšem nebyl ani překotný, ani překvapivý. Konstituování IS bylo logickým vyústěním kombinace okolností a podmínek panujících na Blízkém východě a určité provázanosti teroristických organizací v regionu. Počátky dnešní sunnitské organizace tzv. Islámský stát se datuje přibližně do roku 1999. Jordánek Abú Musab az-Zarqáwí kolem sebe soustředil jádro džihádistického uskupení, které se o několik let později začalo nazývat „Al-Káidá v Iráku“. Zatímco Al-Káidá pod vedením Usámy bin Ládina operovala především na území Pákistánu a Afghánistánu, její sesterská organizace se, jak už z jejího názvu vyplývá, soustředila na Irák. Postupem času se začaly prohlubovat ideové neshody a spory, které vyústily v odštěpení Zarqáwího a jeho stoupenců od Al-Káidy v roce 2006. Byl vyhlášen vznik zcela autonomní organizace „Islámský stát v Iráku a Levantě“ (ISIL) v jehož čele od roku 2010 stanul Abú Bakr al-Baghdádí, jehož cílem bylo vyhlášení chalífátu, k čemuž nakonec došlo 29. června 2014 v jedné z mešit v Mosulu. Tento akt je vrcholným okamžikem tzv. Islámského státu. Je zcela legitimní, položit si otázku, v čem se IS liší např. od již zmíněné Al-Káidy, fronty an-Nusrá a dalších skupin usilujících rovněž o ustanovení chalífátu se zavedením práva šaría (Ostřanský, 2019; Matušková, 2020).

3.4.1 Specifika fungování tzv. Islámského státu

Výjimečnost tzv. Islámského státu spočívala nejen v rozloze ovládaného území, ale zejména v přístupu k teroristickým útokům jako k produktu s vlastním specifickým marketingem. Tzv. Islámský stát vydával vlastní propagandistický časopis Dabiq, který byl kvalitou provedení a vizuální stránkou na úrovni západních lifestylových magazínů. Na nejrůznějších webových stránkách a sociálních sítích byly publikovány videozáznamy s brutálními popravami zajatců. Videosekvence byly pořízeny kamerovou technikou s vysokým rozlišením, dramatickou hudbou v pozadí, profesionálním střihem, důmyslným použitím obrazových filtrů a dalšími prvky zvyšujícími jejich atraktivitu. Významnou roli hrály i způsoby provedení zvěřejněných poprav, které byly prováděny obzvláště trýznivě. Je evidentní, že vedení IS si velmi dobře uvědomovalo vliv médií a moderních

komunikačních prostředků k náboru nových bojovníků, podporovatelů popř. sympatizantů a tuto oblast v žádném případě nepodcenilo (Gerges, 2017).

Dalším specifickým rysem IS byla poměrně masivní rekrutace dětí, zejména chlapců ve věku 6 až 13 let na dobytých územích. V okolí syrského města Rakká se nachazely nejméně tři výcviková centra pro děti. Výcviková centra mají za úkol ve čtyřicetidenních intervalech vštěpit dětem náboženskou doktrínu, o kterou se ideologie IS opírá, naučit je základy taktiky a střelby. Zajímavým faktem je, že ačkoliv byli radikálové ničím neomezenými vládci dobytých měst, kteří měli bezesporu kapacity a prostředky děti do výcvikových center odvléci, přesto zvolili mnohem umírněnější strategii. Rodiče, kteří své syny svěřili IS k výcviku, výměnou dostávali peníze v hotovosti. Průměrná výše odměny rodičů činila přibližně 200 amerických dolarů. Další obnos rodiny inkasují, pokud je jejich potomek vybrán a zařazen do skupiny sebevražedných atentátníků. Kromě boje proti vnějšímu nepříteli byly děti cvičeny a motivovány k vynášení informací ze svých rodin a blízkého okolí. Tím si IS zajistil síť informátorů, díky kterým mohli prakticky okamžitě eliminovat jakýkoliv náznak odporu (Sedlářová, 2015).

3.4.2 Perspektiva tzv. Islámského státu po roce 2020

Organizace IS je nade vše pochybnost teroristickou organizací 21. století. Konkurenční islámistické skupiny v regionu mohou ve srovnání působit poněkud rigidně a hluboce stagnující. V roce 2019 se arabsko-kurdským silám podařilo území do té doby ovládaná radikály dostat zpět pod kontrolu. Znamenalo to vojenskou porážku IS. Vůdce organizace Abú Bakr al-Baghdádí přišel o život a zbytky jeho stoupenců se rozptýlily po okolí ve snaze nalézt úkryt. Samozřejmě to neznamená zapuzení ideologie ani organizace tzv. Islámského státu jako takové. V současné době se z IS stalo podzemní hnutí s výrazně utlumenou aktivitou. Podle německých zpravodajských služeb je tento stav pouze přechodnou fází. Dochází k přeskupení sil, konsolidace zdrojů a náboru nové členské základny, aby mohli zorganizovat útok. Méně početné skupinky radikálních bojovníků útočí na kontrolní stanice policie a armády popř. provádějí útoky na prvky energetické či surovinové infrastruktury. Zásadním způsobem se také proměnil způsob řízení IS. Vedení se rozdělilo na několik na sobě nezávislých velitelů, kteří se stáhli z městských a příměstských aglomerací do geograficky složitých oblastí kopců a nížin jihozápadně od města Kirkúk. Vznikla tak funkční decentralizovaná síť, která je zároveň velmi nepřehledná pro bezpečnostní složky Iráku a Sýrie. Významnou roli na opětovném vzestupu IS sehrává i v současnosti probíhající pandemie COVID – 19.

Opatření vyhlášená iráckou vládou přivedla mnoho obyvatel do ekonomicky naprosto zoufalé situace. V souvislosti s dlouhodobě nízkou úrovní důvěry ve státní instituce ze strany obyvatel Iráku se vytváří příznivé podmínky pro radikalizaci. Dalším významným prvkem pro nábor nových členů jsou uprchlické tábory na severu Sýrie. Podmínky v uprchlických táborech jsou obecně mnohdy zcela žalostné. Lidé jsou internováni po dlouhé měsíce, bez vidiny nalezení uspokojivého východiska ze své situace. Narůstá frustrace, pocit beznaděje a právě s těmito emocemi umí radikálové velmi dobře pracovat (Sedlářová, 2015; Abdul-Ahad, 2021).

Obrázek 2: Území dobytá tzv. Islámským státem (Aktuálně.cz, 2015)

4 PŘÍČINY SOUČASNÉHO TERORISMU V EVROPĚ

Evropský terorismus není doménou několika posledních let. Riziko střetu kulturních, náboženských a ideologických hodnot byl samozřejmě umocněn válečným tažením států NATO na Blízkém východě a některých afrických státech. Také ne zcela odpovědná imigrační politika s nedůsledným integračním programem států jako je Francie a Německo sehrála svou úlohu. Nerovnoměrné příležitosti na trhu práce, nízká úroveň vzdělání, zvyšující se sociální napětí mezi menšinou a většinou. Všechny tyto aspekty jsou živnou půdou pro vznik a rozvoj teroristických struktur. Ve vyloučených lokalitách na předměstích Paříže, Lyonu, Marseille, se sdružují komunity pocházející především z afrických zemí (často muslimských). V Německu žijí početné komunity Turků a Syřanů (některé odhady hovoří až o 11 milionech lidí), v Mnichově pobývá až 27,5 % osob bez německého pasu, ve Frankfurtu nad Mohanem je to téměř 30 % z obyvatel města. Ve velké míře žijí tyto cizinecké menšiny v uzavřených komunitách s určitou mírou autonomie a bez zájmu se integrovat do většinové společnosti. Dalším zajímavým aspektem je, že velká část osob, kterou Europol vyšetřoval v souvislosti s terorismem, měla kriminální minulost. To naznačuje, že lidé, kteří se dříve dopouštěli kriminální činnosti nebo byli socializováni v kriminálním prostředí, mohou být náchylnější k radikalizaci a nechají se snáze rekrutovat. Europol dále vyvozuje, že náboženství nemusí být prioritní hnací silou radikalizačního procesu, ale může nabízet jistou příležitost k překonání osobních problémů. Jinými slovy útok ve jménu vyšší ideologie může útočníky dostat z pomyslného sociálního dna na výrazně vyšší společenskou příčku (Evropský parlament, 2018; Novák, 2019).

4.1 Džihádismus

Pojem džihádismus (v arabštině znamenající „boj“ nebo „úsilí“) je dnes chápán jako svatá válka popř. radikální islamistický teror. Ovšem původní teologický význam je značně komplexnější. Rozlišují se čtyři typy džihádu:

1. **Džihád srdce** – náboženská sebekultivace, přemáhání hříchu a pokušení, konání dobra.
2. **Džihád jazyka** – šíření víry slovem, misijní činnost.
3. **Džihád rukou** – charitativní a sociální činnost.
4. **Džihád mečem** – obrana islámu násilím.

V kontextu teroristické aktivity v Evropě se jedná především o čtvrtý typ džihádu. Tento jev lze částečně interpretovat vlivem náboženské praxe uvnitř muslimských rodin a komunit, působením salafistických imámů v mešitách popř. jako výsledek radikalizace. Salafismus lze vysvětlit jako přístup k islámu v jeho původní podobě resp. doslova „*lpění na praxi předků*“ vedoucí až k fundamentalismu, neboť tento teologický přístup vede k potlačení práv a svobod nevěřících (Čejka, 2020).

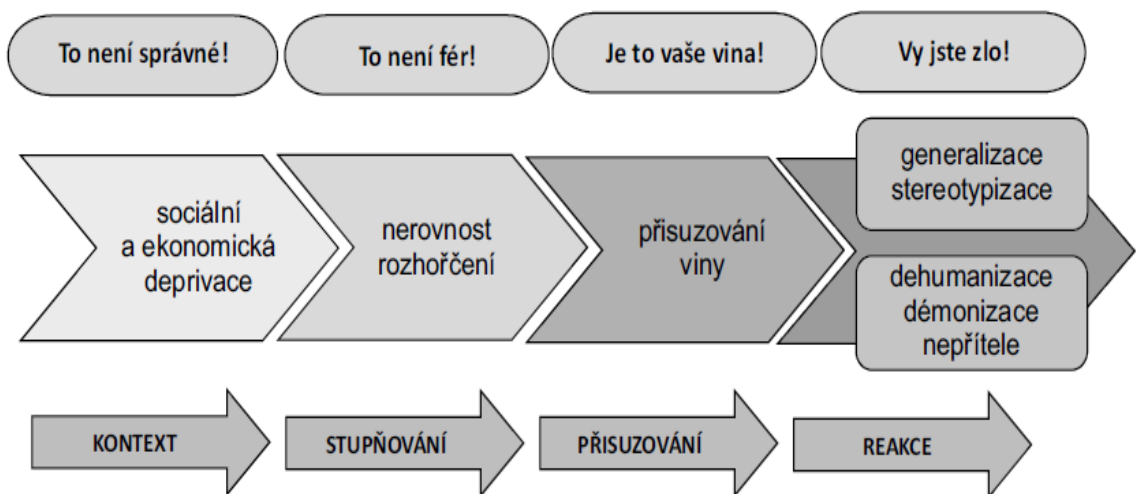
Problematickým se v souvislosti s džihádem jeví jeho mnohoznačný výskyt v Koránu. Světová muslimská komunita taktéž není ve výkladu termínu „džihád“ jednotná. Pro jednu část muslimů je džihád mírové, individuální a vnitřní duchovní úsilí, pro jiné je naopak důkazem hluboce zakořeněného násilí v islámu. Historicky byl právě džihád velmi často konstruktivní a kreativní silou k budování nových islámských společností a států, která určitým způsobem reguluje vztahy mezi muslimy a nemuslimy a to jak v míru, tak ve válce (Bonner, 2008).

4.2 Radikalizace

Radikalizační proces podle Vegrichtové lze chápat jako „*víceúrovňový dynamický proces, během něž jedinec přijímá vyhraněné názory a postoje směřující k akceptaci, legitimizaci, podpoře a realizaci násilí na základě vyznávané náboženské nebo ideologické doktríny nebo přesvědčení.*“ Radikalizace jedince může trvat v rozmezí několika týdnů až několika let v závislosti na osobnostních a společenských dispozicích a samozřejmě formě použitých radikalizačních metod. Lidé procházející osobní krizí, hledající hodnotové a názorové ukotvení, diskriminováni apod. jsou obecně k radikalizaci mnohem náchylnější. Radikalizovaný jedinec se ovšem nestává automaticky pachatelem teroristického útoku, nicméně může plnit roli významného podpůrného prvku (logisticky, finančně, propagandisticky, rekrutačně) ve struktuře teroristické skupiny. Proces radikalizace je vysokou měrou ovlivňován vnějším sociálním prostředím, které determinuje za pomoci vzorců chování zastávané názory popř. přístupy k řešení problémů jednotlivce (Vegrichtová, 2019; Lhořan, 2019).

V průběhu uplynulých dvou dekad je terorismus resp. proces radikalizace zkoumán interdisciplinárně v mnoha zemích. Výsledkem bylo vytvoření tzv. modelů radikalizace, které formou jednoduchých grafických schémat mají pomoci pochopit podstatu radikalizace. Pro potřeby této práce je použita čtyřstupňová varianta amerického forenzního psychologa Randyho Boruma (Vengrichtová, 2019; Lhořan, 2019).

Většinu modelů radikalizace spojuje zachycení podstaty radikalizačního procesu z pohledu jednotlivých fází. Základním stavebním kamenem pro radikalizaci je vnitřní frustrace jednotlivce, pocit bezmoci, bezpráví a zdánlivá bezvýhodnost vlastní situace. Emoce vyvolané těmito pocity jsou postupně transformovány v nenávist vůči domnělým původcům. V Borumově modelu je prvním stupněm radikalizace uvědomování si nepříznivých společenských jevů např. chudoba, nerovné životní podmínky apod., kdy tyto jevy jsou označeny za nesprávné. Nepříznivé sociálně-ekonomické podmínky jsou zhodnoceny jako nespravedlivé, neboť brání jednotlivci v uspokojování vlastních potřeb. Logickou další fází je hledání viníka, čili jednotlivce, skupinu obyvatel, která nese odpovědnost za dlouhodobě diskomfortní podmínky. Poslední fázi doprovází dehumanizace subjektů a legitimizace použití násilí (Borum, 2003; Vengrichtová, 2019).

Obrázek 3: Borumův model radikalizace (Borum, 2003)

4.3 Radikalizace ve vězeňských zařízeních

Po celém světě jsou budovány věznice nejen za účelem izolace závadových osob od většinové společnosti, ale měly by zároveň plnit resocializační a reintegrační úlohu. Po teroristických útocích ve Francii a Belgii z roku 2015 se v průběhu vyšetřování objevily dosud netušené skutečnosti, a to, že dochází k propojení teroristického a kriminálního prostředí. Útoky byly provedeny mezinárodně zastoupenou buňkou tzv. Islámského státu jejíž členové byli občany dotčených států s poměrně bohatou kriminální minulostí. Znalost kriminálního prostředí jim umožnila snadné získání střelných zbraní a padělaných dokladů a také nerušený pohyb v místech útoků. V prostoru sociálních sítí a webových stránek s tématickým obsahem, kde se teroristé snaží oslovit potenciální nové členy je zřejmá zvýšená poptávka právě po kriminálně závadových osobách. Důvody této poptávky jsou evidentní: vězeňský systém poskytuje dostatečně početný rezervoár „rozhněvaných mladých mužů“ (Basra, Neumann a Brunner, 2016).

Evropské věznice jsou zpravidla na hraně svých kapacit, v zemích s koloniální minulostí se v nápravných zařízeních kumulují osoby z různých sociálních, etnických a náboženských skupin. Není proto s podivem, že v kombinaci s psychickou zátěží nástupu do vězení resp. dlouholetým výkonem trestu vzniká ideální atmosféra pro radikalizaci. Profesor Neumann z The International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence (ICSR) uvádí, že „*Rekrutace v prostředí věznic představuje pro teroristické organizace mnoho výhod. V tomto prostředí se koncentrují osoby, které již byly usvědčeny a odsouzeny pro násilnou trestnou činnost. Použití násilí je jim tudíž blízké a není nutný déletrvající bojový výcvik, neboť osoby s kriminální minulostí jsou zpravidla dobře vytrénovány a vyznačují se schopností ovládat střelné i chladné zbraně. Teroristické organizace jako tzv. Islámský stát jim nabízejí možnost pokračovat ve stávajících kriminálních aktivitách pouze s rozdílem, že nyní za tyto skutky půjdou do nebe*“ (Davies, 2016; Vegrachtová, 2019).

5 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI

Ve všech obdobích existence lidské společnosti lze najít jednotlivce popř. skupiny, které používaly násilí jako legitimní prostředek k prosazení vlastních cílů. Samotná dynamika terorismu se odvíjí od schopnosti srozumitelně formulovat příčiny a motivaci ozbrojeného boje. Důležitým prvkem je získání aktivní či pasivní podpory co možná největší části společnosti. Jako základní ideový nosič se proto velmi často využívají náboženská, sociálně-ekonomická, etnická témata apod.

V uplynulých několika letech se zejména v Evropě narušuje paradigma tradičního pojetí terorismu. Došlo k výrazné proměně modu operandi, výběr cílů je víceméně náhodný, příslušnost útočníků k některé z teroristických organizací je mnohdy neprůkazná či přímo vyloučena. Při samotných útocích ani po nich nebyvají deklarovány žádné požadavky. Hranice kriminálního a teroristického prostředí se v mnoha zemích setřela. Není ojedinělým jevem, že teroristické útoky páchají osoby s kriminální minulostí a naopak teroristické organizace se zapojují do obchodu s drogami, zbraněmi a dalších aktivit kriminální povahy. Moderní terorismus je komplexním bezpečnostním rizikem s přesahem do oblastí extrémismu, organizovaného zločinu, útoků v kyberprostoru a v neposlední řadě může výrazně ovlivnit potravinovou, surovinovou a průmyslovou bezpečnost. Provázanost evropského trhu, energetická a potravinová nesoběstačnost zvyšuje zranitelnost zejména menších států EU. Efektivní boj proti terorismu vyžaduje celou řadu postupů a opatření, ve kterých bude muset EU převzít zcela zásadní úlohu. Ke klíčovým opatřením patří například sjednocený přístup členských zemí k otázkám migrační a integrační politiky, mnohem širší sdílení informací mezi zpravodajskými službami, revize protiteroristické legislativy na národních úrovních a analýza rizik (hrozeb) zpracovaná pro celoevropskou úroveň (vlastní, 2022).

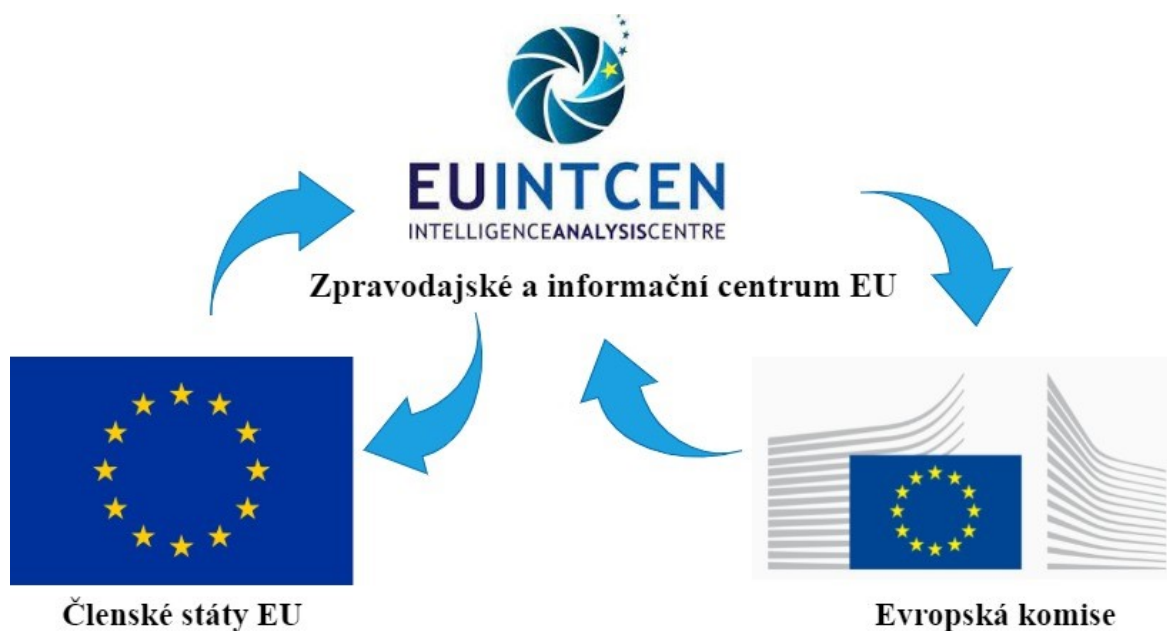
II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 ČTYŘI PILÍŘE EU V BOJI PROTI TERORISMU

Zhoršená bezpečnostní situace zejména v zemích západní Evropy jasně ukázala, že mají-li být opatření ke snížení hrozby terorismu efektivní, musí se realizovat na nadnárodní úrovni. Evropská unie, vědoma si své odpovědnosti a klíčové úlohy v zajištění bezpečnosti v evropském prostoru přijala několik strategických dokumentů a vytvořila celou řadu programů k posílení protiteroristických opatření. Ve Sdělení Komise o strategii bezpečnostní unie EU ze dne 24. července 2020 byly definovány a rozvedeny čtyři základní pilíře pro boj s terorismem (European Commission, 2020).

6.1 Předvídaní

Rizika a bezpečnostní hrozby v čase vznikají, zanikají nebo mění svůj charakter. Predikce nových hrozeb resp. mapování těch stávajících závisí nejen na jejich kvalitativní a kvantitativní analýze, ale zejména na víceúrovňovém sdílení informací. Hrozby spojené s terorismem resp. jejich posouzení je v gesci národních bezpečnostních a zpravodajských služeb členských zemí. Výsledná data jsou zatím v omezeném režimu poskytována Zpravodajskému a informačnímu centru EU (EU INTCEN), které se odborně zabývá vnitřní bezpečností EU. Pro správné fungování EU INTCEN je nezbytný trvalý, kontinuální přenos poznatků a informací z úrovně členských zemí. Zpravodajské a informační centrum je schopno přijatá data vyhodnotit v celoevropském kontextu a poskytnout zpětnou vazbu jednotlivým zemím a Evropské komisi. Cílem je zvýšit úspěšnost odhadu hrozby terorismu pro jednotlivé subjekty a prvky evropské kritické infrastruktury (EKI). První skupiny expertů jsou již vyškoleny a připraveny k nasazení v rámci tzv. poradní mise EU na ochranu bezpečnosti. Zcela zásadní pro predikci s vysokou mírou úspěšnosti bude posouzení nových technologií a to zejména ve smyslu jejich možného zneužití. Například při útoku pravicových extrémistů na synagogu v německém městě Halle v roce 2019 bylo v rámci vyšetřování zjištěno, že útočník si několik zbraní vyrobil pomocí 3D tiskárny (European Commission, 2020a).

Obrázek 4: Informační tok v rámci EU (Evropská unie, 2022)

6.1.1 Projekt DANTE

Dostatek finančních prostředků je základním předpokladem pro fungování jakékoliv teroristické organizace. Drtivá většina finančních operací se dnes uskutečňuje pomocí internetu. Právě proto byl na základě grantové smlouvy EU italskou firmou Engineering – Ingegneria Informatica Spa vyvinut nástroj DANTE (Detecting and ANalysing TERrorist – related online contents and financing activities). DANTE umožňuje efektivní a plně automatizované shromažďování a analýzu dat, včetně heterogenního a multimediálního obsahu (až v pěti jazycích) souvisejícího s terorismem z internetu a to včetně tzv. deep webs a dark nets. Další zajímavou funkcí je analýza zvuku, rozpoznávání jazyka a identifikace mluvčího. Jednotlivci či skupiny mohou být odhalováni popř. monitorováni na sociologické, kriminalistické a psychologické úrovni s důrazem na identifikaci vzorců chování. V neposlední řadě je DANTE specializován na detekci anomálních finančních transakcí, které mohou signalizovat např. obchod se zbraněmi, drogami apod. a snaží se propojit digitální identitu podezřelých s identitou skutečnou. Na projektu se podíleli portugalská Policia Judiciaria, španělská Guardia Civil a Carabinieri z Itálie (European Commission, 2020b).

6.2 Prevence

Náklady spojené s preventivními opatřeními bývají obecně výrazně nižší, než náklady na odstranění následků. Preventivní kroky lze aplikovat do mnoha oblastí. Dostatečná pozornost musí být věnována procesu radikalizace a potíráním extrémismu všeho druhu. Soustavná práce s menšinami a uvnitř komunit, jejich rozvoj a podpora ve smyslu evropských hodnot a demokracie je jednou z cest, jak snížit pravděpodobnost radikalizace (European Commission, 2020b).

6.2.1 Internet

Násilný nebo extrémistický obsah je dnes prakticky výhradně distribuován pomocí internetových platforem. Evropská komise (EK) proto bude usilovat o přijetí nařízení zabývající se šířením teroristického obsahu na internetu, které umožní autoritám členských států rychlé odstranění závadného multimediálního obsahu. Pro soukromé poskytovatele sociálních sítí nebo služeb pro sdílení videoobsahu apod. z navrhovaného nařízení vyplývá mnohem důslednější kontrola dat nacházejících se na jejich serverech (European Commission, 2020b).

6.2.2 Integrace a resocializace

Jedním z nástrojů pro spolupráci s komunitami je Síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci (Radicalisation Awareness Network; RAN). Sdružuje sociální pracovníky, vězeňské pracovníky, náboženské představitele, lidé působící v ohrožených komunitách. Účelem je výměna informací a zkušeností při tvorbě postupů k vytvoření a prohloubení vzájemné důvěry mezi represivními složkami a komunitami. Základním prvkem je podpora vzdělávání, kultury, sportu a volnočasových aktivit pro děti a mládež prostřednictvím občanských a neziskových organizací. Zvláštní skupinou jsou pak zradikalizovaní vězni nebo uvěznění pachatelé teroristických skutků, jejichž opětovné začlenění do společnosti je krajně problematické. Byla proto vypracovaná metodika, podle které lze kvantifikovat úspěšnost resocializačního procesu (European Commission, 2020b; European Commission, c1995-2022).

6.3 Ochrana

Pod pojmem ochrana se v tomto případě rozumí ambice zvýšit úroveň zabezpečení veřejných míst s vyšší koncentrací osob. Právě tato místa se stávají častým terčem teroristů. Na základě poradenského materiálu EU k fyzické ochraně veřejných prostor je ovšem nutné volit rovnovážná řešení. Ta spočívají v reálném zvýšení bezpečnostních opatření, dohledových prvků např. ve stanicích metra a zachování dojmu otevřeného prostoru. Toho lze poměrně snadno dosáhnout v nově projektovaných veřejných budovách. Problematické jsou ale např. sakrální stavby a další náboženské objekty a to z důvodu jejich mnohdy historické hodnoty a složité stavební konstrukci (European Commission, 2020b).

6.3.1 Kritická infrastruktura

Samostatnou kapitolou jsou prvky kritické infrastruktury (KI). Provozovatelé KI se musí vypořádat se zhoršeným bezpečnostním prostředím, přírodními vlivy v důsledku globální změny klimatu a v neposlední řadě jsou vystaveni rostoucímu počtu kybernetickým útokům. V uplynulých několika letech se výrazně zvýšila hrozba použití tzv. dronů k útoku na KI. Ochrana před tímto typem útoků vyžaduje celoevropskou implementaci patřičných zákonů jako např. povinné vybavení dronů ze strany výrobce systému jako např. geo-awareness opatření, geo-fencing (European Commission, 2020b).

6.3.2 Ochrana vnější hranice EU

Klíčovým prvkem zajištění vnitřní bezpečnosti EU je správa a ochrana vnější hranice Schengenského prostoru. Na úrovni EU existuje několik informačních systémů, které poskytují pohraniční strážím a dalším složkám relevantní informace o lidech, kteří představují bezpečnostní hrozbu. Mezi takové systémy patří Systém vstupu/výstupu (EES), Evropský systém cestovních informací a povolení (ETIAS), Evropský informační systém rejstříků trestů (ECRIS-TCN). V prosinci 2018 vstoupila v platnost nová nařízení ohledně zavedení nových funkcí Schengenského informačního systému jako např. funkce automatické identifikace otisků prstů (AFIS). Správné fungování těchto informačních systémů je zcela závislé na poskytnutí důvěryhodných dat např. informací o zahraničních teroristických bojovnících ze strany třetích zemí (European Commission, 2020b).

6.4 Reakce

Bezprostředně po provedeném teroristickém útoku je nezbytně nutné minimalizovat jeho dopady a v co nejkratším čase zahájit vyšetřování, které vyžaduje mezinárodní spolupráci. Do vyšetřování teroristických útoků aktivně vstupuje agentura Europol prostřednictvím svého Evropského centra pro boj proti terorismu (ECTC). Evropské centrum pro boj proti terorismu má jedinečné možnosti sdílení informací, provádění kontroly aktuálních operačních údajů, včetně analýzy dostupných podrobností vyšetřování, aby pomohla sestavit strukturovaný obraz teroristické sítě. Operativní podpora poskytnutá orgánům členských států EU se v uplynulých letech až čtyřnásobně zvýšila. Předpokladem pro úspěšné vyšetřování je přeshraniční spolupráce v oblasti výměny údajů o otiscích prstů, DNA a údajů z registrů motorových vozidel. Z toho důvodu byla v roce 2006 přijata tzv. průmská rozhodnutí, která takovou výměnu údajů částečně umožňují, nicméně v návaznosti na aktuální vývoj terorismu je nutná jejich aktualizace (European Commission, 2020b).

6.4.1 Financování terorismu

Jak již bylo popsáno v předcházejících kapitolách, teroristické skupiny a jejich činnost jsou přímo závislé na finančních zdrojích. V rámci vyšetřování je proto pozornost finančních zpravodajských jednotek EU soustředěna na podezřelé finanční transakce a rozkrývání identit jednotlivých aktérů. Evropská komise v roce 2021 navrhla právní předpisy, které vyšetřovatelům zajistí přístup k vnitrostátním informacím o bankovních účtech a zřízení propojených registrů bankovních účtů (European Commission, 2020b).

6.4.2 Ochrana obyvatelstva

Mimo samotné vyšetřování patří mezi priority posílení oblasti civilní ochrany EU. V případě např. teroristického útoku s využitím CBRN budou právě specialisté civilní ochrany patřit ke složkám první reakce provádějící např. evakuaci, ukrytí a nouzové přežití civilního obyvatelstva (European Commission, 2020b).

7 ANALÝZA PŘÍSTUPU EVROPSKÉ UNIE K HROZBĚ TERORISMU

Analýza přístupu EU na hrozbu terorismu bude provedena pomocí metody SWOT. Jednotlivé položky vnitřních a vnějších faktorů budou za pomoci váhových koeficientů kvantifikovány v samostatných tabulkách. Na základě vyhodnocení silných a slabých stránek resp. příležitostí a hrozeb budou navržena opatření ke zvýšení úrovně připravenosti EU jako celku.

Tabulka 3: Vnitřní a vnější faktory SWOT analýzy (vlastní, 2022)

Vnitřní faktory	
Silné stránky	Slabé stránky
Robustní bezpečnostní systém	Ochrana vnější hranice EU
Dostatek finančních prostředků	Pohyb osob v Schengenském prostoru
Technologická úroveň	Absence Evropských ozbrojených sil
Stabilita členských států	Úroveň integrace imigrantů
Sdílení zpravodajských informací	Dlouhá reakční doba institucí EU
Možnost koordinovaného postupu	Nepřipravené obyvatelstvo
Podmínky pro držení střelných zbraní	Trend extrémistických politických subjektů
Odhalování ilegálních finančních toků	Potírání návodného obsahu na internetu
Vnější faktory	
Příležitosti	Hrozby
Zvýšení úrovně ochrany prvků KI a EKI	Nepředvídatelnost útoků
Přístup médií k informování o útocích	Počet teroristických buněk
Odběr vzorků DNA žadatelům o azyl	Vazby teroristů na organizovaný zločin
Posílení úlohy Europolu a Eurojustu	Úroveň ochrany měkkých cílů
Zapojení umělé inteligence	Podpora teroristů z úrovně třetích zemí
Roztříštěnost teroristické scény	Použití ZHN a CBRN materiálů
Předcházení sociálně vyloučeným lokalitám	Šifrované komunikační platformy
Využití zkušeností dalších zemí	Lokální válečné konflikty

Charakteristika faktorů zařazených do silných stránek:**1. Robustní bezpečnostní systém**

Členské státy Evropské unie disponují poměrně velkým počtem policistů a příslušníků ozbrojených sil. Bezpečnostní složky disponují kvalitním vybavením a patřičným výcvikem. Zpravodajské služby pracují efektivně a dochází ke stále širšímu sdílení informací. Většina států implementovala např. typové činnosti pro případ teroristického útoku.

2. Dostatek finančních prostředků

Systém přerozdělování finančních prostředků v rámci specializovaných operačních programů zvyšuje úroveň jednotlivých států ve smyslu např. nákupu technických prostředků fyzické bezpečnosti měkkých cílů (kamerové systémy, výsuvné parkovací sloupy a bariéry).

3. Technologická úroveň

Úroveň zejména terciárního vzdělávání je v Evropě tradičně na velmi vysoké úrovni. Z toho plyne celá řada výzkumných projektů v základním i aplikovaném výzkumu v oblastech materiálů, umělé inteligence, komunikačních technologií, nanotechnologie apod.

4. Stabilita členských států

Politický systém členských států je založen na principu demokratických voleb a svobodné soutěže politických stran. Pro obyvatelé je systém parlamentní demokracie (ve většině zemí) transparentní a předvídatelný. Proto nelze předpokládat, že by ve státech EU docházelo k náhlým změnám orientace, převratům apod. Stabilita je základním předpokladem rozvoje a prosperity.

5. Sdílení zpravodajských informací

Spolupráce a výměna informací mezi zpravodajskými službami je naprosto klíčová z hlediska vyšetřování teroristických útoků, identifikace pachatelů popř. odhalení jejich kompliců a vazeb. V neposlední řadě jsou zpravodajské informace nepostradatelné z pohledu předcházení útokům resp. jejich maření ve stádiu pokusu.

6. Možnost koordinovaného postupu

Jednotný postup zemí EU má vždy obecně mnohem vyšší efekt, než postup jednotlivých států. Velmi často je koordinovaný postup vyžíván v bezpečnostních, ekonomických a zahraničněpolitických záležitostech. Stejně tak byl v minulosti využit při řešení mimořádných událostí značného rozsahu.

7. Podmínky pro držení střelných zbraní

Ve srovnání s např. USA jsou podmínky pro nákup střelné zbraně v EU velmi přísné. Držitelem zbrojního průkazu se stane netrestaná osoba, podrobena psychologickému vyšetření. Platí, že čím méně zbraní v populaci, tím menší je pravděpodobnost jejich zneužití. Proto byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2021/555 o kontrole nabývání a držení zbraní.

8. Odhalování nelegálních finančních toků

Evropské banky mají velmi často takřka celosvětovou působnost a spravují obrovské množství finančních prostředků a platebních transakcí. Jsou proto schopny odhalovat podezřelé pohyby peněz zejména v oblastech Blízkého východu, daňových rájů apod. S vyhodnocováním nestandardních peněžních transferů pomáhá i systém DANTE (viz. kapitola 6.1.1).

Tabulka 4: Hodnocení silných stránek (vlastní, 2022)

Silná stránka	Váha	Hodnocení	Výsledek
Robustní bezpečnostní systém	0,2	5	1
Dostatek finančních prostředků	0,15	4	0,6
Technologická úroveň	0,1	3	0,3
Stabilita členských států	0,1	3	0,3
Sdílení zpravodajských informací	0,1	3	0,3
Možnost koordinovaného postupu	0,15	4	0,6
Podmínky pro držení střelných zbraní	0,15	3	0,45
Odhalování nelegálních finančních toků	0,05	2	0,1
Součet	1	Výsledek	3,65

Charakteristika faktorů zařazených do slabých stránek:**1. Ochrana vnější hranice EU**

Délka vnější hranice EU činí 14 503 km. Příliv migrantů z Blízkého východu a afrických zemí v letech 2015 – 2016 ukázal slabá místa v zabezpečení vnější hranice EU. Přestože byla zřízena evropská agentura Frontex, úroveň ochrany se příliš nezvýšila.

2. Pohyb osob v Schengenském prostoru

Volný pohyb osob na území EU je základním aspektem fungování Unie dle Maastrichtské smlouvy z roku 1992. Z hlediska potírání terorismu se jedná o věc velmi problematickou. Potenciální útočníci se mohou nepozorovaně pohybovat téměř po celém evropském kontinentu, převážet zbraně a výbušniny zcela mimo pozornost bezpečnostních složek. Po provedení útoku mohou odcestovat na území sousedního státu.

3. Absence Evropských ozbrojených sil

Evropské ozbrojené síly by mohly být využitelné z hlediska ochrany vnější hranice EU popř. poskytovat podporu policii např. při protiteroristických operacích v problematických čtvrtích evropských aglomerací.

4. Úroveň integrace imigrantů

Integrace imigrantů do většinové společnosti evropských měst není příliš úspěšná u osob z výrazně odlišného kulturního prostředí (státy Afriky, Blízký východ). Tyto osoby mají tendenci vytvářet až autonomní vyloučené lokality s vysokou mírou kriminality, sociálního napětí a obrovským radikalizačním potenciálem.

5. Reakční doba institucí EU

Členské státy nejsou postiženy terorismem rovnoměrně, odlišné jsou i koncepty pro jeho potírání. Akceschopnost institucí EU je podmíněna jednak rychlostí realizovat zasedání Evropského parlamentu resp. Evropské rady a také schopností najít konsensus v dané věci.

6. Nepřipravené obyvatelstvo

Teroristický útok zcela nepochybně patří mezi mimořádné situace s dopadem na životy, zdraví a majetek. Od konce studené války je systém přípravy obyvatel na mimořádné události velmi opomíjený a podceňovaný. V případě teroristického útoku na prvky KI popř. CBRN útok většího rozsahu by většinová populace nebyla schopna reagovat v intencích např. improvizovaného ukrytí a nouzového přežití.

7. Trend extrémistických politických subjektů

V souvislosti zejména s masivní migrační vlnou z let 2015 – 2016 začaly napříč Evropu získávat podporu různá politická uskupení. Středobodem politiky těchto subjektů je v mnoha případech rozsévání strachu a nabídka zkratkovitých řešení jako např. vystoupení z EU, NATO apod. Jako příklady lze uvést SPD (ČR), AFD (Německo), RN (Francie) a PVV (Nizozemí).

8. Potírání návodného obsahu na internetu

Přes veškerou snahu se nedaří efektivně regulovat multimediální obsah sdílený prostřednictvím sociálních sítí a webových stránek. Videosekvence s teroristickými útoky a propagandistickým obsahem mohou působit inspirativně až návodně na psychicky narušené jedince. Tyto osoby mohou mít následně tendenci k faktické nápodobě shlédnutých skutků.

Tabulka 5: Hodnocení slabých stránek (vlastní, 2022)

Slabá stránka	Váha	Hodnocení	Výsledek
Ochrana vnější hranice EU	- 0,2	5	- 1
Pohyb osob v Schengenském prostoru	- 0,15	4	- 0,6
Absence Evropských ozbrojených sil	- 0,05	2	- 0,1
Úroveň integrace imigrantů	- 0,25	6	- 1,5
Reakční doba institucí EU	- 0,05	2	- 0,1
Nepřipravené obyvatelstvo	- 0,1	3	- 0,3
Trend extrémistických politických subjektů	- 0,1	3	- 0,3
Potírání návodného obsahu na internetu	- 0,1	3	- 0,3
Součet	- 1	Výsledek	- 4,2

Charakteristika faktorů zařazených do příležitostí:**1. Zvýšení úrovně ochrany prvků KI a EKI**

Ochrana prvků kritické infrastruktury by měla představovat pro členské státy prioritu a to nejen ve smyslu fyzické bezpečnosti. V současnosti mohou prvky KI čelit sofistikovaným kybernetickým útokům, které je mohou výrazně omezit nebo zcela vyřadit z činnosti. Další bezpečnostní hrozbou mohou být např. bezpilotní prostředky. Tyto prostředky jsou velmi snadno dostupné, ovladatelné a mohou být využity jako nosič pro např. výbušniny.

2. Přístup médií k informování o útocích

Teroristický útok je mediálně vděčné téma. Televizní, tištěná i internetová média dokáží celé dny i týdny rozebírat do nejmenších podrobností proběhlý útok včetně detailního obrazového materiálu. Takové informace mohou inspirovat další potenciální útočníky. Autority členských států proto začaly apelovat na média, aby zvolily zdrženlivější přístup v informování o teroristických útocích. Zatím tento apel nebyl příliš akceptován.

3. Odběr vzorků DNA žadatelům o azyl

V roce 2008 bylo Francií v rámci projednávání Evropského paktu o migraci a azylu navrženo snímání otisků prstů a zavedení testů DNA imigrantů. Tento návrh nebyl přijat. Ve světle zhoršeného bezpečnostního prostředí v Evropě je pravděpodobné, že tento návrh bude znovu nastolen.

4. Posílení úlohy Europolu a Eurojustu

Evropské agentury Europol a Eurojust byly zřízeny na podporu potírání, vyšetřování a koordinaci trestních řízení nejzávažnější kriminality. Mezi další aktivity těchto agentur patří analytická a poradní činnost členským státům. V rámci zvýšení efektivity boje proti terorismu by například Europolu mohla být svěřena pravomoc zásahu na území členských států na základě centralizace informačního toku z unijních států.

5. Zapojení umělé inteligence

Umělá inteligence je stále více využívána v analýzách velkého množství dat, což v souvislosti s terorismem představuje monitoring sociálních sítí, webových stránek popř. vyhodnocování telefonního provozu s důrazem na určitá slova a slovní spojení.

Dalším odvětvím je mapování podezřelých finančních transakcí s cílem rozkrýt jednotlivé subjekty v řetězci financování terorismu.

6. Roztříštěnost teroristické scény

Množství teroristických skupin, rozdílnost jejich motivací, cílů, operačního prostoru, počtu stoupenců a přístupu ke zdrojům ovlivňuje teroristickou aktivitu v Evropě. Z pohledu islámských náboženských skupin typu tzv. Islámského státu, které přebírají dominantní roli na evropském kontinentu, je možnost vybudovat rozsáhlejší teroristickou síť velmi stížená.

7. Předcházení sociálně vyloučeným lokalitám

Vyloučené lokality např. ve Francii, Belgii a v dalších zemích jsou ideálním zdrojem mladých lidí, jejichž sociální status je činí náchylnější k radikalizaci. Tyto lokality se obecně vyznačují nízkou úrovní vzdělanosti, zaměstnanosti a vysokou kriminalitou. Propracovanou integrační politikou s využitím rad a zkušeností např. Síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci, neziskových organizací, terénních pracovníků apod. lze do jisté míry riziko radikalizace zmírnit.

8. Využití zkušeností dalších zemí

Existuje celá řada zemí mimo EU, které se na svém území potýkají s terorismem desítky let. Mezi takové země lze zařadit např. Pákistán, Izrael anebo Ruskou Federaci. Samozřejmě by se do této kategorie dalo zařadit i mnoho afrických států, ale vzhledem k politicky nestabilnímu prostředí afrického kontinentu, bude obtížné navázat funkční spolupráci v delším časovém horizontu. Nicméně forma bilaterální spolupráce či kooperace na platformě např. OSN s třetími zeměmi může být zdrojem cenných poznatků využitelných při potírání terorismu.

Tabulka 6: Hodnocení příležitosti (vlastní, 2022)

Příležitost	Váha	Hodnocení	Výsledek
Zvýšení úrovně ochrany prvků KI a EKI	0,25	6	1,5
Přístup médií k informování o útocích	0,1	3	0,3
Odběr vzorků DNA žadatelům o azyl	0,05	2	0,1
Posílení úlohy Europolu a Eurojustu	0,05	2	0,1
Zapojení umělé inteligence	0,05	2	0,1

Příležitost	Váha	Hodnocení	Výsledek
Roztříštěnost teroristické scény	0,15	4	0,6
Předcházení sociálně vyloučeným lokalitám	0,2	5	1
Využití zkušeností dalších zemí	0,15	4	0,6
Součet	1	Výsledek	4,3

Charakteristika faktorů zařazených do hrozeb:

1. Nepředvídatelnost útoků

Přes veškeré úsilí policie a zpravodajských služeb není možné předejít všem teroristickým útokům. Pokud se jedná o malé skupinky, šance na získání informací o přípravě útoku se zvyšuje s počtem zainteresovaných osob. V případě samostatných útočnicků tzv. osamělých vlků je šance téměř nulová i s ohledem na prakticky nekonečně velký výběr cílů. Podle dat Eurostatu na jeden zmařený útok připadají dva uskutečněné.

2. Počet teroristických buněk

Počet a velikost teroristických buněk souvisí nejen s úrovní jejich aktivity v oblasti, ale také s možným rozsahem útoků (ztráty na životech, materiální škody). Malé skupiny (2 - 4 osoby) mohou vznikat na denní bázi, nezávisle na sobě a z pohledu úřadů jsou prakticky neviditelné. Nicméně jejich potenciál způsobit větší škody není příliš vysoký. Situace se může dramaticky změnit v případě, že by určitá teroristická organizace dokázala tyto buňky konsolidovat, poskytnout jim potřebné zdroje a koordinovat jejich činnost.

3. Vazby teroristů na organizovaný zločin

Organizovaný zločin a terorismus v Evropě jsou od sebe prakticky neoddělitelné. Kriminální prostředí poskytuje teroristům možnost opatřit si zbraně, získávat finanční prostředky např. obchodem s drogami a navazovat díky tomu zahraniční kontakty. Lidé pohybující se na hraně či za hranou zákona představují pro teroristy zajímavou rekrutační příležitost např. ve věznicích.

4. Úroveň ochrany měkkých cílů

Měkké cíle (soft targets) jsou oblíbeným a častým cílem teroristů pro jejich snadnou přístupnost, minimální zabezpečení a přítomností poměrně vysokého počtu osob.

5. Podpora teroristů z úrovně třetích zemí

V současné době může terorismus představovat zajímavý prostředek vedení např. hybridní války vůči jiné zemi. Jeho destabilizační potenciál může být využíván k prosazení politických či ekonomických cílů. Příkladem zemí, která přímo či nepřímo podporují teroristy je např. Saudská Arábie, KLDK, Sýrie a Irán.

6. Použití ZHN zbraně a CBRN materiálů

Vlastnictví resp. použití ZHN zbraně a CBRN materiálů teroristy představuje nejhorší možný scénář vývoje. V aglomeracích evropských metropolí by použití takové zbraně znamenalo obrovské ztráty na životech. Z toho důvodu je věnována maximální pozornost možným zdrojům a to zejména použitým palivovým článkům z jaderných elektráren, radioaktivnímu odpadu z nemocnic a v neposlední řadě jadernému programu některých zemí jako např. Iránu a KLDK.

7. Šifrované komunikační platformy

Komunikace teroristů mezi sebou stejně jako komunikace s vedením dnes probíhá pomocí speciálních programů, mobilních aplikací nebo herních konzolí. Tyto zařízení využívají tzv. koncové šifrování neboli end to end encryption (E2EE). Takto vedená komunikace se nedá zachytit či odposlouchávat, což pro bezpečnostní složky představuje obrovský problém.

8. Lokální válečné konflikty

Válečné konflikty, které svým rozsahem nepřekračují hranice určitého státu popř. se odehrávají na pomezí dvou sousedních států, jsou zdrojem masivní migrace osob z dané oblasti. Migrační vlny mohou být ze strany teroristických organizací využity jako příležitost nenápadně infiltrovat území evropských států vyšším počtem svých bojovníků.

Tabulka 7: Hodnocení hrozeb (vlastní, 2022)

Hrozba	Váha	Hodnocení	Výsledek
Nepředvídatelnost útoků	- 0,2	5	- 1
Počet teroristických buněk	- 0,1	3	- 0,3
Vazby teroristů na organizovaný zločin	- 0,15	4	- 0,6
Úroveň ochrany měkkých cílů	- 0,1	3	- 0,3
Podpora teroritů z úrovně třetích zemí	- 0,1	3	- 0,3
Použití ZHN zbraně a CBRN materiálů	- 0,05	4	- 0,2
Šifrované komunikační platformy	- 0,2	5	- 1
Lokální válečné konflikty	- 0,1	3	- 0,3
Součet	- 1	Výsledek	- 4,0

Kvantitativní vyhodnocení SWOT analýzy

Na základě přiřazených vah a zhodnocení jednotlivých položek (tabulky č. 4 – 7) byly stanoveny výsledky pro vnitřní i vnější faktory. Z těchto vyplývá, že slabé stránky převažují na stránkami silnými a příležitosti nad hrozbami. Kvantitativní vyjádření je určující pro výslednou strategii viz. grafické znázornění výsledků.

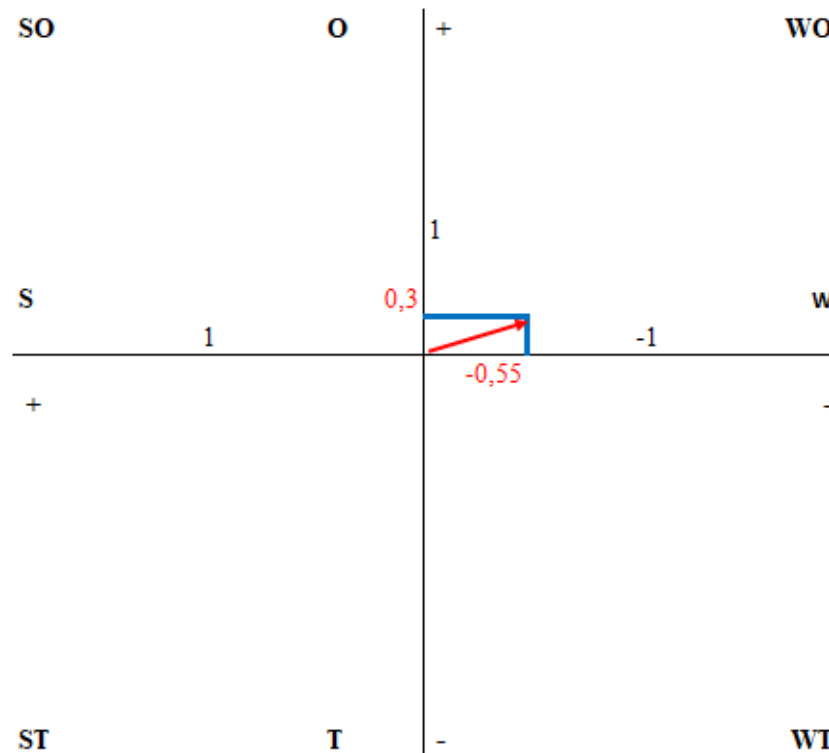
Tabulka 8: Kvantitativní vyhodnocení SWOT analýzy (vlastní, 2022)

Vnitřní faktory	Silné stránky	Slabé stránky
	3,65	- 4,2
Dílčí výsledek	- 0,55	
Vnější faktory	Příležitosti	Hrozby
	4,3	- 4
Dílčí výsledek	0,3	

Grafické znázornění SWOT analýzy

Z grafického znázornění je zřejmé, že úroveň připravenosti EU na hrozbu terorismu se nachází v kvadrantu WO tzn. strategie spojenectví. Tato strategie tkví ve využití příležitostí k posílení silných stránek popř. k potlačení hrozeb. Státy EU mají tedy potenciál ke zvládnutí hrozby terorismu, avšak v současnosti nedisponují dostatečně

efektivními prostředky pro její plné zvládnutí. Řešením může být širší navázání spolupráce se zeměmi mimo EU, využívání jejich zkušeností popř. implementace osvědčených postupů a technických řešení do evropského prostředí.

Obrázek 5: Grafické znázornění výsledků SWOT analýzy (vlastní, 2022)

7.1 Návrhy opatření ke zvýšení připravenosti EU na hrozbu terorismu

Následující návrhy se vztahují k nejzávažněji hodnoceným oblastem v rámci SWOT analýzy.

Státy, jejichž hranice jsou zároveň vnější hranicí EU se dlouhodobě potýkají s nedostatkem personálu, který by tuto hranici střežil. Oficiální hraniční přechody jsou zabezpečeny dostatečně, problematická je ovšem tzv. zelená hranice. Na základě rozhodnutí Evropské komise a se souhlasem dotčených zemí lze vybudovat v určitých vzdálenostech od sebe operační centra tak, aby pokryla celou délku tzv. zelené hranice a mohla být vzájemně zastupitelná. Finanční břemeno celé operace by nesla Evropská komise. Tato centra by mohla mít k dispozici bezpilotní prostředky s automatizovaným provozem, vybavené kamerovou technikou (včetně termovize, IR technologie) a GPS modulem. V případě nevhodných povětrnostních podmínek by hlídkovací činnost dronů mohla být nahrazena

systemem tzv. neviditelných plotů. V lesních porostech se dá předpokládat pohyb zvířat, které by mohly systém neviditelného plotu narušovat. Pro rychlé vyhodnocení příčiny poplachu je možné systém doplnit o meteorologické balony s příslušnou kamerovou technikou pro monitoring širšího perimetru. Tento systém byl v minulosti využit v rámci ochrany předsunuté spojenecké základny v provincii Wardak v Afghánistánu.

Lidé přicházející do EU z kulturně a nábožensky odlišného prostředí už v místě prvního kontaktu (žádost o azyl, povolení k pobytu apod.) musí být důkladně seznámeni se základními pravidly evropského soužití, jejichž nedodržení může vést až k vyhoštění z území EU. Zejména ve smyslu principu sekulárního státu, rovnosti pohlaví, lidských práv, svobody náboženského vyznání, vzdělávání dětí apod. Úřady prosazující imigrační politiku by měly imigranty např. z Blízkovýchodních zemí, Afriky a dalších zemí s výrazně odlišným životním stylem, ve svém území rozmísťovat rovnoměrně. V opačném případě je zde vysoké riziko vzniku vyloučených lokalit. V zemích jako např. Belgie, Německo, Francie jsou tyto lokality vhodným zdrojem pro radikalizaci a rekrutaci osob teroristickými organizacemi. Integrace první generace bývá obtížná. Pozornost by proto měla být prioritně zaměřena na druhou a další generaci, protřednictvím volnočasových aktivit, podpory vzdělávání, sportu, podpory zaměstnanosti apod.

Volný pohyb osob v Schengenském prostoru je základním pilířem unijní politiky. Nicméně na základě zkušeností z poslední migrační vlny a ve světle aktuálně probíhající migrace z Ukrajiny je pravděpodobné, že systém volného pohybu bude vyžadovat revizi.

Zcela zásadní význam má nejen získání přehledu o osobách vstupujících do Schengenského prostoru ze třetích zemí, ale i přehled o jejich vnitřním pohybu. Takový přehled by bylo možné zabezpečit vybudováním informačního systému fungujícím na podobném principu jako systém elektronických dálničních známek. Osoby žádající o povolení ke vstupu do Schengenského prostoru by provedly registraci s uvedením základních údajů z cestovního dokladu, případně doplněné o biometrické údaje, je-li jimi cestovní doklad vybaven. V rámci dálniční sítě mohou být mýtné brány vybaveny čtečkami cestovních (osobních) dokladů, jejichž načtení by podmiňovalo průjezd mýtnou bránou. Po načtení dokladu by se údaje ze čtečky dokladů porovnály s údaji v registru osob. Podobná zařízení lze instalovat například v rámci dalších příjezdových cest na předměstích velkých evropských měst. V případě masivního rozšíření cestovních dokladů s tzv. elektronickými čipy, může celý systém fungovat na principu dálkového snímání těchto čipů.

8 KVALITATIVNÍ ANALÝZA RIZIK S VYUŽITÍM JEJICH SOUVZTAŽNOSTI

Terorismus je komplexní hrozbou, která může přímo či nepřímo souviset s iniciací dalších hrozeb. Pomocí metody KARS bude provedeno vyhodnocení rizik, která mohou mít přímou souvislost s terorismem popř. mohou vést až k domino efektu. Soubor rizik byl sestaven nejen ve smyslu závažnosti dopadů na zdraví a životy, ale také s ohledem na predikovaný trend vývoje teroristických útoků a k tomuto účelu využitých prostředků. Na základě vzájemné interakce jednotlivých rizik s riziky ostatními budou stanoveny koeficienty aktivity a pasivity. Prostřednictvím těchto koeficientů lze následně stanovit přehled, které hrozby je potřeba řešit prioritně.

8.1 Tabulka souvztažnosti

V tabulce č. 9 jsou seřazena nejzávažnější rizika, která mohou být iniciována samotným teroristickým útokem popř. jako vedlejší následek takového útoku. Výčet rizik byl stanoven na základě expertních odhadů uvedených v odborné literatuře.

Na základě součtu hodnot v jednotlivých řádcích se pro jednotlivá rizika vypočítává K_{ARi} (koeficient aktivity).

Vztah pro výpočet K_{ARi} :

$$K_{ARi} = \frac{\sum 1 Ri}{x-1} \cdot 100 \quad [\%], \text{ kde}$$

$\sum 1$ = součet hodnot v daném řádku,

x = celkový počet uvažovaných rizik.

Na základě součtu hodnot v jednotlivých sloupcích se pro jednotlivá rizika vypočítává K_{PRi} (koeficient pasivity).

Vztah pro výpočet K_{PRi} :

$$K_{PRi} = \frac{\sum 1 Ri}{x-1} \cdot 100 \quad [\%], \text{ kde}$$

$\sum 1$ = součet hodnot v daném sloupci,

x = celkový počet uvažovaných rizik.

Tabulka 9: Tabulka souvztažnosti rizik (vlastní, 2022)

Riziko	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Σ
1. Blackout	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	8
2. Požár	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	11
3. Kontaminace pitné vody	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	4
4. Kybernetický útok	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	11
5. Únik toxických látek	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	4
6. Únik biologických agens	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	4
7. Narušení dodávek potravin	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1
8. Únik radiace	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	6
9. Únik hořlavých látek	0	1	1	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	5
10. Výbuch	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	13
11. Zvláštní povodeň	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	7
12. Hromdné poškození zdraví	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	2
13. Přetížení zdrav. systému	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1
14. Pád letadla	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0	10
15. Vykojení vlaku	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	1	9
Σ	5	5	11	2	10	9	6	6	7	7	3	12	7	3	4	

Každé z rizik uvedených v tabulce č. 9 je v následující tabulce č. 10 vyjádřeno dvěma hodnotami koeficientů aktivity a pasivity.

Tabulka 10: Výsledné hodnoty koeficientů aktivity a pasivity (vlastní, 2022)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
K_{ARi} [%]	57	79	29	79	29	29	7	43	36	93	50	14	7	71	64
K_{PRi} [%]	36	36	79	14	71	64	43	43	50	50	21	86	50	21	29

8.1 Graf souvztažnosti rizik

Grafické znázornění souvztažnosti rizik je vedlejšími osami O_1 a O_2 rozděleno do čtyř kvadrantů (I. – IV). Podle výskytu rizika v určitém kvadrantu lze následně riziku přiřadit prioritu v řešení.

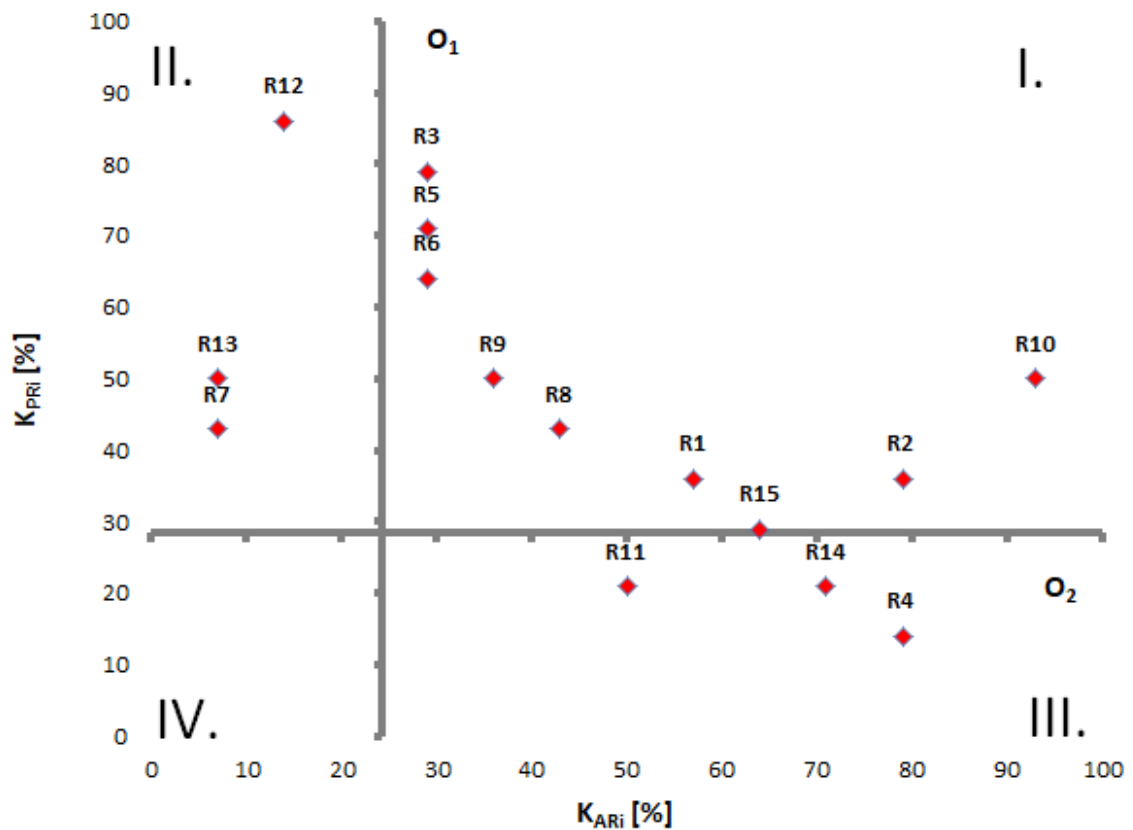
Umístění os O_1 a O_2 je dáno vztahem:

$$O_1 = K_{Amax} - \frac{(K_{Amax} - K_{Amin})}{100} \cdot 80$$

$$\underline{O_1 = 24,2 \%}$$

$$O_2 = K_{Pmax} - \frac{(K_{Pmax} - K_{Pmin})}{100} \cdot 80$$

$$\underline{O_2 = 28,4 \%}$$

Obrázek 6: Grafické znázornění souvztažnosti rizik (vlastní, 2022)

Význam jednotlivých kvadrantů grafu:

- I. Oblast primárně a sekundárně nebezpečných rizik.
- II. Oblast sekundárně nebezpečných rizik.
- III. Oblast primárně nebezpečných rizik.
- IV. Oblast relativně bezpečných rizik.

8.2 Vyhodnocení analýzy KARS a návrhy opatření

Na základě provedené analýzy rizik metodou KARS, byly rizika rozdělena do jednotlivých oblastí následovně:

I. Oblast primárně a sekundárně nebezpečných rizik

Blackout (R1) – útok na prvky KI vyrábějící elektrickou energii, rozvodny popř. přenosovou soustavu. Sekundárně může blackout způsobit např. zvláštní povodeň v důsledku záměrného poškození vodního díla, kybernetický útok, požár apod.

- Výpadek elektrické energie by výrazným způsobem ovlivnil fungování společnosti ve smyslu zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, poskytování zdravotní péče, zásobování apod.

Návrh opatření:

- prioritně vybavit složky nezbytné pro chod státu nezávislými dieslovými generátory s dostatečným výkonem,
 - zvýšit fyzickou a kybernetickou bezpečnost prvků zajišťující výrobu a distribuci elektrické energie koncovým uživatelům,
 - vypsání dotačního titulu z rozpočtu EU na nákup dieslových generátorů menšího výkonu pro domácnosti a fyzické osoby,
 - uzavření mezinárodních smluv s nejméně dvěma sousedními státy o poskytnutí krátkodobého a nezbytného zásobování elektrickou energií v rámci sdílené přenosové sítě.
- **Požár (R2)** – žhářství, požár způsobený výbuchem, únikem hořlavých látek apod. Úmyslně založený požár v průmyslových objektech představuje enormní riziko úniku toxických látek do okolí. Komplikovaný zásah vyžadují i požáry např. výškových budov resp. objekty s vysokou koncentrací osob (nákupní centra, multikina, soupravy metra).

Návrh opatření:

- zvýšení požární bezpečnosti průmyslových objektů a veřejných budov vhodně zvolenými technickými prostředky jako např. ohnivzdorné materiály staveb, členění do požárních úseků, instalace termokamer, automatických hasících zařízení apod.
 - vyšší intenzita výcviku spádových jednotek požární ochrany (JPO) v příslušných objektech,
 - zadní stranu jízdenek, na části reklamních ploch v prostředcích hromadné dopravy a nástupních plochách opatřit jednoduchým grafickým plánkem o rozmístění únikových východů a hasících přístrojů.
- **Kontaminace pitné vody (R3)** – pitnou vodu lze kontaminovat toxickými nebo biologickými látkami a to přímo ve zdroji (vodní dílo, jezero), ve vodárenském

objektu pro úpravu pitné vody a nebo v přístupovém bodu do potrubního rozvodu. Mechanismus kontaminace může spočívat v přímém rozptýlení kontaminantu do vody popř. změnou dávkovacích poměrů látek potřebných k úpravě vody (chlór, chloramin B, chloroxin). V městských aglomeracích může být takřka najednou zasaženo několik desítek až stovek tisíc lidí.

Návrh opatření:

- vodárenské objekty a přístupové body do vodovodního řádu trvale monitorovat kamerovým systémem a elektronickým zabezpečovacím systémem,
 - vstupní a výstupní potrubí vodárenského objektu osadit dvojicí detekčních prvků, které v případě potřeby automaticky uzavřou danou potrubní větev,
 - striktně oddělit vnitřní počítačovou síť od internetu.
- **Únik toxických látek (R5)** – toxické látky představují velmi širokou oblast substancí. Jejich společným jmenovatelem je nepříznivý vliv na zdraví člověka. V souvislosti s terorismem se nejčastěji hovoří o využití bojových chemických látek (BCHL). Jejich použití je obtížné z hlediska např. velmi omezeného přístupu k BCHL, specifických podmínek skladování atd. ovšem nedá se zcela vyloučit. Mnohem vyšší pravděpodobnost má úmyslné rozptýlení toxických látek ze zásobníků průmyslových podniků, zimních stadionů, mrazírenských podniků, koupališť apod. Ke stejnému účelu mohou být rovněž zneužity i dopravní prostředky přepravující toxické látky.

Návrh opatření:

- zvýšení úrovně informovanosti obyvatelstva v okolí podniků skladujících toxické látky podobně jako v zónách havarijního plánování (informační letáky, kalendáře s pokyny pro případ úniku),
- vstupy do prostoru pro skladování toxických látek omezit jen na vyhrazený okruh zaměstnanců,
- sklady toxických látek zabezpečit bezpečnostními zámky, čtečkami čipových karet a kamerovým systémem napojeným např. na dispečink městské policie.

- **Únik biologických agens (R6)** – přichází v úvahu celá řada biologických činitelů např. Variola, Bacillus anthracis, Yersinia pestis, Francisella tularensis, Ebola, Marburg. Stejně široká je paleta možnosti jejich diseminace do populace (hlodavci, inhalace, požití, hmyz). Z hlediska zachytu infekční osoby a její izolace je velmi problematická inkubační doba onemocnění. V době vypuknutí prvních symptomů tzv. nultého pacienta už velmi pravděpodobně došlo k infikování mnoha dalších osob.

Návrh opatření:

- povinné očkování populace EU (pokud to povaha patogenu umožňuje),
 - zvýšený dohled nad vědeckými ústavy pracujícími s infekčními patogeny ze strany Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC),
 - aktualizace pandemických plánů,
 - dostatečná skladová zásoba hygienického a zdravotnického materiálu státních rezerv jednotlivých zemí.
- **Únik radiace (R8)** – může být způsoben havárií jaderného energetického zařízení (JEZ), nevhodnou manipulací s radioaktivním materiálem ve zdravotnických zařízeních, rozptýlení radioaktivního materiálu pomocí konvenční výbušniny tzv. špinavá bomba. Štěpný materiál, stejně jako sklady vyhořelého paliva jaderných elektráren podléhají v EU těm nejpřísnějším bezpečnostním opatřením. Radioaktivní materiál je ovšem komoditou obchodovanou na černém trhu (např. zachycen Europolem na ukrajinsko-moldavské hranici při operaci proti pašerákům zbraní v roce 2017).

Návrh opatření:

- širší mezinárodní spolupráce v potírání nelegálního obchodu se zbraněmi,
 - vybudování hlubinného úložiště jaderného odpadu na území EU.
- **Únik hořlavých látek (R9)** – skladovací nádrže pohonných hmot, čerpací stanice, cisternové automobily a produktovody mohou být využity jako zdroj pro únik hořlavých látek středního až velkého rozsahu. Kapalné uhlovodíky díky rozdílu hustot nelze hasit vodou a při hoření se uvolňuje velké množství tepla, což komplikuje případný zásah. Vyjma samotné hořlavosti a toxicity, páry těchto látek vytvářejí se vzduchem výbušnou směs. V případě úniku vysoce těkavých

kapalných uhlovodíků a vhodným způsobu iniciace lze docílit efektu podobnému použití termobarické zbraně.

Návrh opatření:

- velkoobjemové nádrže (nad 500 m³) vybavit radiovými popř. laserovými hladinoměry, které při definovaném poklesu hladiny vyrozumí složky IZS,
 - hasičské jednotky, předurčené pro zásah v objektech s uskladněnými hořlavými látkami, vybavit vhodnými věcnými a technickými prostředky.
- **Výbuch (R10)** – detonace průmyslově vyráběné trhavy, nástražného výbušného systému (NVS) popř. za použití jiných látek či technologického zařízení byla v analýze vyhodnocena, jako riziko s nejvyšší hodnotou koeficientu aktivity. Důsledky bývají v naprosté většině případů fatální. Velmi zranitelné jsou zejména objekty označované jako tzv. měkké cíle. Další skupinou objektů mohou být zařízení obsahující nebezpečnou sílu (jaderné elektrárny, přehrady, objekty chemického průmyslu).

Návrh opatření:

- instalace zařízení pro snižování přetlaku resp. vyrovnávání tlaku např. ve stanicích metra, obchodních centrech apod.
 - důsledná kontrola obchodu s prekurzory pro domácí výrobu výbušnin (dusíkatá hnojiva).
- **Vykolejení vlaku (R15)** – vlaková doprava je velmi zajímavým cílem, neboť umožňuje přepravovat poměrně velké množství cestujících či kupříkladu nebezpečného nákladu v případě nákladní kolejové dopravy. Železniční síť je značně rozlehlá, prochází městskými částmi popř. někde i centry evropských měst a úroveň jejího zabezpečení je v mnoha ohledech tristní.

Návrh opatření:

- pravidelné prohlídky úseků kolejiště např. za pomoci automatizovaných dronů,
- snížení rychlosti průjezdu vlakových souprav v příměstských a městských částech,
- oplocení rychlostních koridorů v celé jejich délce.

II. Oblast sekundárně nebezpečných rizik

- **Narušení dodávek potravin (R7)** – jako důsledek blackoutu, zvláštní povodně velkého rozsahu, požáru velkého rozsahu, kontaminace pitné vody apod. Při hustotě evropské dopravní sítě a nastavení logistických řetězců je pravděpodobnost narušení dodávek potravin na velkém území resp. po delší dobu velmi malá. Nicméně státy EU by měly být připraveny i na tuto hrozbu.

Návrh opatření:

- doplnění skladových zásob pro nouzové zásobování potravinami.
- **Hromadné poškození zdraví (R12)** – může nastat v souvislosti se šířením biologických agens, únikem toxických látek velkého rozsahu, rozsáhlými požáry, kontaminace pitné vody apod. Pro úmyslné hromadné poškození osob musí být splněna celá řada velmi proměnlivých a těžce ovlivnitelných faktorů - kontaminant musí být dostatečně stabilní a toxický, pro patogeny musí být zajištěn dostatečný počet hostitelů a snadný způsob přenosu apod.

Návrh opatření:

- posílení lůžkových i odborných kapacit zdravotnických zařízení pro případ krize,
- tvorba traumatologických a pandemických plánů a jejich pravidelná aktualizace.
- **Přetížení zdravotnického systému (R13)** – s největší pravděpodobností bude vyvoláno komunitním šířením infekčního onemocnění, podobně jako v pandemii COVID-19. Zdravotnické systémy členských států jsou ovšem poměrně robustní a dokáží se adaptovat na stížené podmínky poskytování zdravotní péče, kde je tato adaptace ohraničena určitými limity. Sekundárním efektem přetíženého zdravotnického systému je odklad elektivní péče a to i dlouhodobě.

Návrh opatření:

- posílit personální, materiální a technické kapacity v oblasti např. polních nemocnic, včetně zajištění prostoru pro jejich možnou výstavbu,
- zvýšení informovanosti obyvatelstva, jako součást základního a středního vzdělávání o základních hygienických opatřeních proti šíření infekce.

III. Oblast primárně nebezpečných rizik

- **Kybernetický útok (R4)** – kybernetická bezpečnost je klíčovou oblastí zabezpečení prvků kritické infrastruktury, poskytovatelů zdravotní péče, dopravy a celého chodu státní správy. Přes veškerá realizovaná opatření ovšem zůstává nejslabším článkem člověk. Sofistikované útoky v mnoha případech využívají technik manipulace a sociálního inženýrství. V poslední době jsou stále častější útoky pomocí tzv. ransomware, který pomocí šifrování znepřístupní uživatelská data a vyžaduje zaplacení výkupného zpravidla v anonymní kryptoměně.

Návrh opatření:

- důkladné a pravidelné školení zaměstnanců státní správy, prvků kritické infrastruktury, dopravy a dalších důležitých oblastí pro chod společnosti,
 - provádět pravidelnou zálohu dat,
 - technicky omezit možnost použití soukromých externích a flash disků v interních počítačích,
 - v rámci interní bezpečnostní politiky daného subjektu využívat při otevírání všech elektronických příloh a odkazů tzv. sandboxů,
 - oblasti jako např. systémy řízení letového provozu, ovládání železničních cest apod. provozovat výhradně na interních operačních systémech oddělených od veřejné sítě.
- **Zvláštní povodeň (R11)** – ve smyslu úmyslného poškození či zničení hráze popř. jiných hradicích prvků. V závislosti na velikosti vodního díla a objemu zadržované vody nemusí být ohrožen pouze prostor pod vodním dílem, ale i jeho široké okolí. Při rychlosti proudící vody je prakticky vyloučena možnost efektivního varování obyvatelstva či provedení evakuace.

Návrh opatření:

- vstupy a technické průřezy hráze opatřit bezpečnostními ocelovými dveřmi s bezpečnostními zámky,
- v provozních objektech vodního díla a v technické části hráze instalovat elektronický zabezpečovací systém a kamerový systém,

- vybudování protipovodňových opatření pod vodními díly s využitím přirozených krajinných prvků.
- **Pád letadla (R14)** – letouny patří z hlediska terorismu mezi prostředky s vysokou mírou atraktivity. Převážně vysoký počet cestujících, řízeným pádem lze zasáhnout prakticky libovolný pozemní objekt. Součástí letounu je i značná zásoba paliva, která násobí následky pádu letadla. Současné bezpečnostní standardy v osobní letecké dopravě velmi omezily možnost umístit na palubu výbušninu popř. se letounu zmocnit. Stále častěji je ovšem letecká doprava využívána k přepravě nebezpečného nákladu jako např. paliva pro jaderné elektrárny, biologického či toxického materiálu apod.

Návrh opatření:

- všechny zaměstnance v letecké dopravě podrobit bezpečnostnímu a psychologickému prověření,
- minimalizovat hrozbu kybernetického útoku na systémy řízení letového provozu a infrastrukturu letišť nezbytnou pro bezpečné vzlety a přistání (radiovýškoměry, systémy pro přiblížení, radarové pokrytí, komunikační technika)
- vytvoření zvláštních leteckých koridorů, pro přepravu nebezpečných látek a věcí mimo hustě obydlené oblasti.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo analyzovat příčiny nárůstu terorismu v zemích Evropské unie, popsat historický kontext a současné trendy jeho vývoje. Důsledky teroristických útoků dopadají na jednotlivé členské státy rozdílně. Je to dáno odlišným kulturním, geografickým, demografickým a náboženským prostředím. Je ovšem zcela zřejmé, že důsledky teroristických útoků jsou vždy doprovázeny iniciací rizik se společenskými, ekonomickými a politickými dopady.

Základní myšlenkou je vedoucí úloha Evropské unie jako instituce, která bude vytvářet a sjednocovat přístupy a postupy pro potírání terorismu ve všech zemích Evropské unie. V této práci byla zpracována celoevropská analýza rizik v souvislosti s terorismem metodou SWOT. Na základě silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb byla doporučena výsledná strategie pro boj s terorismem a navržena opatření ke snížení hrozby terorismu v oblastech hodnocených jako nejzávažnější. Následná analýza prostřednictvím metody KARS hodnotila soubor možných důsledků terorismu s využitím jejich vzájemné souvztáhnosti. Množina rizik byla vytvořena na základě expertních odhadů publikovaných v odborné literatuře. Pomocí výsledných koeficientů aktivity a pasivity, byly rizika zařazena do skupin I. – IV. podle jejich závažnosti a následně navržena opatření k jejich minimalizaci.

Terorismus ve 21. století radikálně změnil svoji dosavadní podobu. V Evropě prakticky vymizel politicky motivovaný terorismus, ať už levicový či pravicový a dominantní roli zaujal terorismus náboženský. Místo budování organizací s pevnou hierarchií se stále častěji využívá radikalizace jednotlivců či malých skupin obyvatel z řad imigrantů v evropských sociálně vyloučených lokalitách a věznicích. Jejich sociálně-ekonomická frustrace vychází z ne zcela zvládnuté imigrační a integrační politiky. Evropská unie prostřednictvím členských států musí být připravena této hrozbě čelit v zájmu ochrany života a zdraví svých obyvatel resp. ekonomické a politické stability. V sázce není nic menšího, než zachování prosperující společnosti, opírající se o hodnoty práva a demokracie v tom nejširším smyslu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ABDUL-AHAD, Ghaith, 2021. 'They will never let go': Isis fighters regroup in the heart of Iraq. *Www.theguardian.com* [online]. Guardian News & Media Limited [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2021/jul/11/isis-fighters-regroup-in-the-heart-of-iraq>

AKTUALNE.CZ, 2015. Islámský stát ovládá Rakku, Palmýru, část Dajr az-Zúru, Mosul a Rámádí. Tikrít ztratil, Kobani se mu nepodařilo dobýt. *Www.aktualne.cz* [online]. Praha: Economia [cit. 2021-12-21]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/prehledna-mapa-vitezne-tazeni-islamskeho-statu/r~74b09f82006311e59d310025900fea04/>

ARTHUR, Paul, 2021. Irish Republican Army: Irish military organization. *Www.britannica.com* [online]. Encyclopædia Britannica, 12.10.2021 [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Irish-Republican-Army>

BASRA, Rajan, Peter R. NEUMANN a Claudia BRUNNER, 2016. *Criminal Pasts, Terrorist Futures: European Jihadists and the New Crime-Terror Nexus* [online]. London: The International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <https://icsr.info/wp-content/uploads/2016/10/ICSR-Report-Criminal-Pasts-Terrorist-Futures-European-Jihadists-and-the-New-Crime-Terror-Nexus.pdf>

BBC NEWS, 2019. *Timeline: Eta campaign* [online]. London: BBC News [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-11181982>

BERÁNEK, Ondřej; OSTRĚANSKÝ, Bronislav, 2016. *Islámský stát : Blízký východ na konci časů*. Praha: Academia. 294 s. ISBN 978-80-200-2654-5

BERKA, Jan, 2017. Teroristická hnutí a jejich ideové základy. *Www.e15.cz* [online]. CZECH NEWS CENTER a.s, 30.5.2017 [cit. 2021-11-17]. Dostupné také z: https://www.e15.cz/the-student-times/teroristicka-hnuti-a-jejich-ideove-zaklady-1333091#_ftn9

BONNER, Michael, 2008. *Jihad in Islamic History: Doctrines and Practice*. New Jersey: Princeton University Press, 224 s. ISBN 9780691138381.

BORUM, Randy, 2003. *Understanding the Terrorist Mindset* [online]. University of South Florida: Mental Health Law & Policy Faculty Publications [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: https://digitalcommons.usf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1227&context=mhlp_facpub

ČEJKA, Marek, 2020. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. Praha: Academia, 288 s. Orient (Academia). ISBN 978-80-200-3014-6.

ČTK, 2018. *Temná místa i po 40 letech. V únosu a vraždě expremiéra Alda Mora mohla mít prsty KGB i CIA* Zdroj: [https://www.lidovky.cz/svet/v-kauze-vrazdy-alda-mora-zustavaji-temna-mista-i-po-40-](https://www.lidovky.cz/svet/v-kauze-vrazdy-alda-mora-zustavaji-temna-mista-i-po-40-letech.A180315_152616_ln_zahranici_mha.Www.lidovky.cz)

[letech.A180315_152616_ln_zahranici_mha](https://www.lidovky.cz/svet/v-kauze-vrazdy-alda-mora-zustavaji-temna-mista-i-po-40-letech.A180315_152616_ln_zahranici_mha). *Www.lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA [cit. 2022-01-20]. ISSN 1213-1385. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/v-kauze-vrazdy-alda-mora-zustavaji-temna-mista-i-po-40-letech.A180315_152616_ln_zahranici_mha

ČTK, 2021. Radikální skupina Nová IRA je podezřelá z pokusu o vraždu. Někdo nastražil do policejního auta bombu. *Www.irozhlas.cz* [online]. Český rozhlas, 20.4.2021 [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/nova-ira-severni-irsko-teroristi-radikalove-policie_2104202149_ban

DAVIES, Gareth, 2016. *Europe's jails are 'breeding grounds' for jihadists because ISIS see criminals as ideal recruits and one in five UK maximum security prisoners are already Muslim* [online]. Associated Newspapers [cit. 2022-01-02]. Dostupné také z: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-3833926/Europe-s-jails-breeding-grounds-jihadists-ISIS-criminals-ideal-recruits-one-five-UK-maximum-security-prisoners-Muslim.html>

EUROPEAN COMMISSION, 2020a. *Communication from The Commission to The European Parliament, The European Council, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee of the Region: A Counter-Terrorism Agenda for the EU: Anticipate, Prevent, Protect, Respond*. Brusel: European Commission, 25 s. Dostupné také z: https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files/2020-12/09122020_communication_commission_european_parliament_the_council_eu_agenda_counter_terrorism_po-2020-9031_com-2020_795_en.pdf

EUROPEAN COMMISSION, 2020b. *Detecting and ANalysing TErrorist-related online contents and financing activities* [online]. EU Publications Office [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://cordis.europa.eu/project/id/700367>

EUROPEAN COMMISSION, c1995-2022. Migration and Home Affairs: About RAN. *Www.ec.europa.eu/* [online]. Brusel: European Union [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/networks/radicalisation-awareness-network-ran/about-ran_en

EUROPOL, 2021. *European Union Terrorism Situation and Trend Report*. Luxembourg: European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, 113 s. ISBN 978-92-95220-26-3. ISSN 2363-0876. Dostupné také z:

https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/tesat_2021_0.pdf

EVROPSKÁ UNIE, 2022. Profily orgánů a subjektů. <https://european-union.europa.eu> [online]. Brusel: Evropská unie [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles_cs?page=0

EVROPSKÝ PARLAMENT, 2021. Zpravodajství: Terorismus v EU v číslech: počty útoků, obětí a zatčení v roce 2020. [Www.europarl.europa.eu](http://www.europarl.europa.eu) [online]. European Parliament [cit. 2021-12-21]. Dostupné také z:

<https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/terorismus/20210628STO07262/terorismus-v-eu-pocty-utoku-obeti-a-zatceni-v-roce-2020>

FLAVIUS, Josephus, 1990. *Válka židovská*. 2. dopl., v nakl. Svoboda 1. vyd. Praha: Svoboda. Antická knihovna (Svoboda). ISBN 80-205-0118-5.

FOLTIN, Pavel a David ŘEHÁK, 2006. Historický vývoj terorismu. *Obrana a strategie* [online]. Brno: Univerzita obrany, 2006(1) [cit. 2021-11-17]. ISSN 1802-7199. Dostupné z: doi:10.3849/1802-7199

GERGES, Fawaz A., 2017. *Islámský stát: cesta k moci*. V Praze: Vyšehrad, 304 s. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 978-80-7429-810-3.

HISTORY.COM EDITORS, 2019. Irish Republican Army: Timeline. *HISTORY* [online]. A&E Television Networks [cit. 2021-12-20]. Dostupné z: <https://www.history.com/topics/21st-century/irish-republican-army>

HOFFMAN, Bruce, 1998. *Inside Terrorism*. Dotisk. New York: Columbia University Press, 288 s. ISBN 978-02-3111-468-4.

HROCH, Jaroslav, 2019. Násilí je nevyhnutelné, řekl šéf politického křídla Nová IRA. Vraždu severoirské novinářky neodsoudil. [Www.irozhlas.cz](http://www.irozhlas.cz) [online]. Český rozhlas, 28.8.2019 [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/severni-irsko-nova-ira-rozhovor-smrt-lyra-mckeeova-londonderrynasili-brexite-1908281500_och

JAKUBEC, Pavel, 2015. *Terorismus*. Brno, Dostupné také z: https://is.muni.cz/th/cmegl/Jakubec_zaverecna_prace.pdf. Závěrečná práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Marta Goňcová.

JANKŮ, Linda a Petr SUCHÝ, 2013. Strategie odstrašování a terorismus: výzvy a možnosti. *Obrana a strategie*: roč. 13, č. 1, s. 31-46. ISSN 1802-7199. DOI : 10.3849/1802-7199.13.2013.01.031-046. Dostupné z: <http://www.defenceandstrategy.eu>

JENKINS, John Philip, 2018. *Red Brigades: Italian militant organization*. *Www.britannica.com* [online]. Chicago: Encyclopædia Britannica [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Red-Brigades>

KRUPKA, Jaroslav, 2021. Šílenec, ale génius. Teroristu Unabombera FBI hledala 17 let, byl jako fantom. *Www.denik.cz* [online]. VLTAVA LABE MEDIA a.s, 3.4.2021 [cit. 2021-11-15]. Dostupné také z: https://www.denik.cz/ze_sveta/unabomber-theodor-kaczynski.html

KUBÁTOVÁ, Eliška, 2021. Islámský stát nabírá na síle. Síť radikálů se rozrůstá i kvůli pandemii covidu, vládním silám unikají. *Www.irozhlas.cz* [online]. Český rozhlas [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/islamsky-stat-radikalove-syrie-irak-al-hol-tabor-terorismus-eu-usa-biden-al_2107150644_eku

LHOŤAN, Lukáš, 2019. *Islám a islamismus v České republice*. 3. rozšířené vydání. V Pstruží: Lukáš Lhoťan. ISBN 978-80-907004-4-4.

MATUŠKOVÁ, Leona, 2020. Pohonem hnutí Islámský stát je apokalyptická ideologie. *Akademie věd České republiky* [online]. Praha: Akademie věd České republiky, 18.2.2020 [cit. 2021-12-14]. Dostupné z: <https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Pohonem-hnuti-Islamsky-stat-je-apokalypticka-ideologie/>

MINISTERTSVO VNITRA ČR, 2016. *Audit národní bezpečnosti* [online]. In: . Praha: Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>

MORGAN, David, 2001. *Světový terorismus: Asasíni: kult teroru a násilí*. Praha: Svojtka & Co. ISBN 80-723-7340-4.

NĚMEC, Václav, c1997-2021. Velká francouzská revoluce. *Www.dejepis.com* [online]. [cit. 2021-11-04]. Dostupné také z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/velka-francouzska-revoluce/>

NOVÁK, František, 2019. V Německu žije rekordní počet cizinců. V některých městech tvoří skoro třetinu obyvatel. *Www.businessinfo.cz* [online]. [cit. 2021-09-28]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/v-nemecku-zije-rekordni-pocet-cizincu-v-nekterych-mestech-tvori-skoro-tretinu-obyvatel/>

NOVÁK, Jan, 2019. Pablo Escobar: Málo známá a překvapující fakta o králi kokainu. *Www.doty.cz* [online]. VLTAVA LABE MEDIA a.s, 2.12.2019 [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.dotyk.cz/magazin/pablo-escobar-fakta.html>

ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY MV ČR, 2009. Definice pojmu terorismus. *Www.mvcr.cz* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, [cit. 2021-11-04]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

OSTŘANSKÝ, Bronislav, 2019. *The Jihadist Preachers of the End Times. ISIS Apocalyptic Propaganda*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 301 s. ISBN 9781474439237.

PAŘÍZKOVÁ, Lada, 2007. Motivace k terorismu a východiska boje s ním. *Obrana a strategie* [online]. Univerzita obrany, c2001-2021, [cit. 2021-11-08]. ISSN 1802-7199. Dostupné z: <https://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2005/1-2005/motivace-k-terorismu-a-vychodiska-boje-s-nim.html>

PEŠTA, Mikuláš, 2013. *Rudé brigády a jejich působení v Itálii v sedmdesátých letech dvacátého století*. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Martin Kovář.

PULLELLA, Philip, 2012. *General kidnapped in 1981 holds emotional reunion with liberators*. *Www.reuters.com* [online]. Reuters [cit. 2022-01-21]. Dostupné také z: <https://www.reuters.com/article/us-italy-dozier-idUSBRE82C0WU20120313>

SEDLÁŘOVÁ, Barbora, 2015. Islámský stát platí rodičům chlapců, které cvičí na dětské vojáky. *Www.idnes.cz* [online]. MAFRA [cit. 2021-12-18]. Dostupné také z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/islamsky-stat-plati-rodicum-deti-vycvikovy-tabor.A150228_133744_zahranicni_bse

SEDLÁŘOVÁ, Barbora, 2016. Asasini ovládli umění úkladné vraždy, mýty je opředly dýmem z hašiče. *Www.idnes.cz* [online]. online: MAFRA, 3.7.2016 [cit. 2021-11-04].

Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/sekty-kulty-mesiasi-asasini.A160614_094804_zahranicni_bse

SKŘEHOT, Petr, Jan BUMBA a Michaela HAVLOVÁ, 2009. *Prevence nehod a havárií*. Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce. ISBN 978-80-86973-73-9.

SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER, 2010. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4.

SPIEGEL, Paul, 2007. *Kdo jsou Židé?*. 2. dopl., v nakl. Svoboda 1. vyd. Brno: Svoboda. Antická knihovna (Svoboda). ISBN 978-80-87029-07-7.

ŠTENGLOVÁ, Marie, 2018. Přes 820 mrtvých, 59 let existence. Baskická separatistická organizace ETA ohlásila svůj konec. *Www.irozhlas.cz* [online]. Český rozhlas, 2.5.2018 [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/eta-baskicko-a-jeho-svoboda-rozpusteni_1805021607_pj

ŠTĚPÁNEK, Vít, 2021. *Baskicko si připomíná konec násilí. ETA provedla stovky vražedných útoků, před 10 lety vyhlásila příměří* [online]. MAFRA, a.s., 20.10.2021 [cit. 2021-11-17]. ISSN 1213-1385. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/baskicko-si-pripomina-konec-nasili-eta-provedla-stovky-vrazednych-utoku-pred-10-lety-vyhlasila-prime.A211020_182806_ln_zahranici_vag

The evolution of terrorism, b.r. *Www.terrorism-research.com* [online]. cTerrorism-Research.com, [cit. 2021-11-04]. Dostupné také z: <http://www.terrorism-research.com/evolution/>

VEGRICHTOVÁ, Barbora, 2019. *Hrozba radikalizace: terorismus, varovné signály a ochrana společnosti*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-2031-4.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BCHL	Bojové chemické látky
BR	Rudé brigády
CBRN	Chemické, biologické, radiologické a nukleární (zbraně)
DANTE	Detekce a analýza online obsahu a finančních aktivit souvisejících s terorismem
E2EE	Koncové šifrování
ECDC	Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí
ECTC	Evropské centrum pro boj proti terorismu
EK	Evropská komise
EKI	Evropská kritická infrastruktura
ETA	Baskicko a jeho svoboda
EU INTCEN	Zpravodajské a informační centrum Evropské unie
EU	Evropská unie
GIFCT	Globální internetové forum pro boj proti terorismu
ICSR	Mezinárodní středisko pro studium radikalizace
IRA	Irská Republikánska armáda
IS	Islámský stát
ISIL	Islámský stát v Iráku a Levantě
JPO	Jednotky požární ochrany
KI	Kritická infrastruktura
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
NVS	Nástražný výbušný systém
PNV	Baskická národní strana
RAN	Síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci
USA	Spojené státy americké

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Unesený expremiér Aldo Moro (ČTK, 2018).....	22
Obrázek 2: Území dobytá tzv. Islámským státem (Aktuálně.cz, 2015)	25
Obrázek 3: Borumův model radikalizace (Borum, 2003).....	28
Obrázek 4: Informační tok v rámci EU (Evropská unie, 2022).....	33
Obrázek 5: Grafické znázornění výsledků SWOT analýzy (vlastní, 2022).....	47
Obrázek 6: Grafické znázornění souvztažnosti rizik (vlastní, 2022).....	52

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Přehled významných útoků ETA (BBC News, 2019; vlastní, 2022)	18
Tabulka 2: Časová osa významných útoků IRA (History.com Editors, 2019; vlastní, 2022)	20
Tabulka 3: Vnitřní a vnější faktory SWOT analýzy (vlastní, 2022).....	37
Tabulka 4: Hodnocení silných stránek (vlastní, 2022)	39
Tabulka 5: Hodnocení slabých stránek (vlastní, 2022).....	41
Tabulka 6: Hodnocení příležitosti (vlastní, 2022)	43
Tabulka 7: Hodnocení hrozeb (vlastní, 2022)	46
Tabulka 8: Kvantitativní vyhodnocení SWOT analýzy (vlastní, 2022)	46
Tabulka 9: Tabulka souvztažnosti rizik (vlastní, 2022).....	50
Tabulka 10: Výsledné hodnoty koeficientů aktivity a pasivity (vlastní, 2022)	51